

**Zliya tsasliti Pəl kaa ka
Rəm
Kwəma dza ghwəmməə gha
sənataa dzəkən zliya na**

Ma ghala vəghwə tsa tsasli Pəl zliya nay, ghəci tə hidi ka Kwərintə na. Ghəci mbə wə kwa mahkana wə ci. Kaa mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Rəm tsasli na zliya na. Ghala vəghwə tsa vay, hidi ka Rəm va niy nza hidiy gwəramti tə dikə tə hidi gwa'a gwa'a, sa nzanay, mbə shi niy nza mazə tsaa sləkə mezhizhə tə hidi gwa'a.

Pəl də'wə ghən tsa ciy, niy səkə naa kwəməvə kwal tsaa tsəhə mbə məlmə Rəməw (15:20-24). Ya tsəgha nzə kiy, d'anj na mbəzliy niy sənashi na mbə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə va, sa niy kwəmay na li shi tə tsahwəti pi (vəh 16). Mbə zliya na kiy, mbə gəzanshi tsəhə tsa ci mbə shi, ta nighəshi na Pəl kaa ka Rəm. Dzəghwa na dibay, ka gəzanshi njasa nza mbəzli gwanashi jikir kwa kwəma Hyala, lə njasa mbəlitishi na lə wəzə hwər tsa nzə, kala kama tə nəw kwəma pəhəti na njasa fananshi nihwəti mbəzli va dzar mbə shi. Zhini na dibay, ka gəzanshi njasa ka ghəshi nzəy mbə jakəva tsa shi ghəshi mbəzliy nəw Yesəw.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1:1-17 Pəl gəzə kwəmaa dzəkən Yəwən kwəma wəzə na.

Vəh 1:18 pa' tə vəh 3 Mbəzliy kamaa ka Zhəwifə lə ka Zhəwifə gwa'ay, mbəzli jikir

ni ghøshi va Hyala. Ntsaa ðanavø nøfø tsa ci kaa Yesøw na saa dzaa mbay dzøghwa kwøma Hyala kala hazløni tifa.

Vøh 4 Njasa mõniy Abøraham gar dzøghwa kwøma Hyala, sa zløðavø na kwøma gøzøkø Hyala.

Vøh 5 Tø mbørkø kwøma Adam kwømavø mbøzli mõti. Tø mbørkø Yesøw ghøshi kwømavø mbølishi.

Vøh 6 pa' tø vøh 7:1-6 Ka dza ghwømmø nzøyømmø mbø jikir sa nzana mba'a Hyalaa mõni wøzø hwøer kaa ntsa jikir tsaw.

Vøh 7:7-25 Gømgøm na kwøma pøhøti Hyalaw. Ghønzø citømmø na gømgøm tsa kwøma jikir na.

Vøh 8 Sløni ghøra Safø tsa Hyala mbø nefer mbøzliy nøw Yesøw.

Vøh 9 pa' tø vøh 11 Pøl gøzø kwømaa dzøkøn mbøli tsa ka Izørayel.

Vøh 12 pa' tø vøh 15 Njasa ka mbøzliy nøw Yesøw nzøy.

Vøh 16 Kwa kørni kwøma Pøl, lø søkwe mbøzli ghønghøn ghønghøn.

Mba'a pø ghwøy ði favø kwøma mbø zliya ka Røm na wøzø wøzøy, nza ghwøy jangø nøwøer tsaa dzøkøn Adam lø saa dzøkøn kwøma pøhøti Hyala, pørða mbø zliyaa pørasli sløn tsa shiy.

*Pøl søkwe mbøzliy nøw Yesøw mbø mølmø ka *Røm*

¹ Yøn tsasli na zliya na, yøn yøn Pøl ndø ghøra sløni tsa Yesøw *Køristøw. Hyala harvøra na ta

nza ka *ndə kwal tsa Yesəw, mba'a təravəra ta dzee ta gəzə Yəwən kwəma nze wəzə na kaa mbəzli. ² Ma Kwəma wəzə na vay, a Hyala niy gəzəkə ghala mbəradzəta lə miy tsa ka gəzə kwəma nze. Dzəghwa mba'a mēndi tsaslambə mbə zliya nze tsəgha. ³ Kwəma vay, dzəkən Zəghwə nze Yesəw Kəristəw Ndə sləkəmmə gəzə na kwəma. Dzar kwa ndə ngəri tsa ciy, ntsa yakəm mbə takə tsa mazə *Davitə na. ⁴ Ghala pətsa zhanakati Hyala zhakati mbə mēti, lə bərçi Safə tsa nze dəwdew tsa ki na, mba'a citi nza tsa nzana ka Zəghwə nze karkar lə bərçi. ⁵ Ava war tə mbərkə Yesəw Kəristəw pəərətəra Hyala ka ndə kwal tsa Yesəw, ta dzaa gəzə kwəma nze kaa hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə gwa'a gwa'a. A ghəshi mbəə zləbavə kwəma nze, ka danta fəti. Ma nza ghəshi mbəə fal slən tsa Yesəw Kəristəw gwanashi tsəgha ki. ⁶ Ghwəy sana sənzenvay, mbə mbəzli va nza ghwəy kwərakwə, ghwəy mbəzli harvə Hyala va ta mbə ghwəy nzaa mbəzliy nəw Yesəw tə hidfi ka Rəm.

⁷ A səkwənwəy ya gwanənwəy tə hidfi ka Rəm gwa'a gwa'a, ghwəy ghwəy mbəzli dfi Hyala, shi harvə na ta nza ghwəy ka shi nze. Məntənwəy wəzə hwər tsa nze Dəmmə Hyala, ghəshi lə Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw, mba'a ghəshi ndənwəy zərkə mbə nzəy tsa ghwəy.

Njasa dfi Pəl dza ta nighəti mbəzliy nəw Yesəw

1:2 1:2 3:21; 1Pi 1:10-12 **1:3** 1:3-4 Mt 1:1; 20:30-31; SləniKY 13:33; 2Tim 2:8 **1:5** 1:5 11:13; 15:15-18; Gal 1:1; 2:7, 9 **1:7** 1:7 zərkə: 5:1; 15:33; 16:20; 1Kwər 7:15

*mbə məlmə *Røm*

⁸ Ma kwa taŋa kwəma gəzee nana diy, 'wəsa nə ya kaa Hyala lə slən tsa Yesəw *Kəristəw, ta kwəma ghwəy gwananwəy, sa nzana, ya pa' kwəməba tə hidī gwa'a gwa'a na, mba'ee favə tərənɔw banavə ghwəy nefer ghwəy kaa Yesəw, kə məndi. ⁹⁻¹⁰ Ya hwəmba cə'wə yay, mbə zəzə kee nzaa dzəkən ghwəy. Mbə cə'wə Hyala kee nza a ghənzə mbəə ndara kwal ta tsəhə mbə ghwəy. Hyalaa kwa ndəgha fəti ta kwəma gəzee va. Hyala vay, lə nəfə tsee kwətɪŋ ghərantee sləni, ka gəzə Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən zəghwə nɔw kwa kwəma mbəzli. ¹¹ Ta na navay, tərənɔw nzəghəree ta nanwəy lə mətsee, nza ghwəmmə dzaa tihəhwə ni ya shi ndara *Safə tsa Hyala dəwdəw ni, lə ghwəy, nza ghwəy mbəə kwəməvə bərci mbə nəw Yesəw. ¹² Wəzəba nə ya bay, ka mətəhəra bərci ghwəy, yən na, ka mətəhənɔwəy bərci kwərakwə, mbə bə tsa banavə ghwəmmə nefer ghwəmmə kaa Yesəw Kəristəw, pən.

¹³ Va wa gəzee kwəma va tsəghay ng-warməhiray, sa nzana gar dən sədfee yən səəkəə təkəti tsəhə mbə ghwəy. Pa' sənɔnva ki na, a kwəməvə kwal yaw, tsəgha. Ma kwəma təfee miy tsee tiy, war mba'ee dzaa ghəratɪ sləni mbə ghwəy, ka zhəghəshi nihwəti mbəzliy ka nəw Yesəw kwərakwə, njasa nzana va tsəghee kwəməvə mənɪti nihwəti mbəzli tə nihwəti hidī. ¹⁴ Sa nzanay, ghənzə na nee sləni kavəra Hyala ta dzee ta gəzə kaa ya tsaməba ndə ngəri. Ka

1:8 1:8 16:19; 1Tes 1:8 **1:9-10** 1:9-10 15:23; SləniKY 19:21; Ef 1:16 **1:13** 1:13 1Kwər 9:19-22 **1:14** 1:14 Kwəl 3:11

dzaa gəzanshi kaa mbəzli ghwənita məhərli shi, lə kaa ni ghwənita ma məhərli shi. Ka gəzə kaa mbəzliy sənashi shiy, lə kaa niy sənashi ma gwa'a. ¹⁵ Va tsəgha nzana, war mbə təkēe dzəkən ghwəy ghwəy mbəzli mbə məlmə Rəm kwərakwə ki, ta dzee gəzanwəy Yəwən kwəma wəzə na na.

Bərçi mbə Yəwən kwəma wəzə na

¹⁶ Ka ha'wee ya jəw tsətsə ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzliw. Sa nzanay, e sənay lə bərçi Hyala na mbə tərəjw, ta mbəlanti ntsaa dzaa zləbavə kwəma va, ya wa ndə na. 'Wava na tə hwəlfə mbəzli *ka Zhəwifə ka dzar pa' tə hwəlfə nihwəti mbəzli tə hidī gwanashi.

¹⁷ Kwəma wəzə na vay, ghənzə cipə na kwəma mənti Hyala ta mbə ndə ngəriy dzəghwa kwəma nzə, kala hazləni mbə nəfə ci, ya wa ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala, mba'a banavə nəfə tsa ciy, ta mbay dza naa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni mbə nəfə ci. Ava tsəgha tsasliti məndi mbə Zliya Hyala kwərakwə, a kə məndiy:

Ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Hyalay,
ghəci na saa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala
kala hazləni mbə nəfə ci.
Ghəci na saa dzaa kwəmavə piy tsaa kədfi ma,
kə məndi.

Jikir tsa məni ndə ngəri tə hidī

1:16 1:16 2:9; SləniKY 13:46; 2Tim 1:8; 1Kwər 1:18, 24 **1:17**
1:17 3:21-30; vəh. 4; 10:4-13; Aba 2:4; Gal 3:9-12; Flp 3:9; Ebr
10:38

18 A Hyala cikəvəri njasa satiy nəfə tsa nzə səəkə mə ghwəməə dzəkən mbəzli, va kwəma jikir tsa məməni məndi gwanay tsa ci tə hidī, kala dī fəti məndi ta kwəma nzə. Ma na sənata ghəshi kwəma wəzə na va Hyala na, mba'a ghəshi biydamti lə na shi va *kwəma jikir na. 19 Ta na navay, shi nza məndi gar sənashiy dzəkən Hyalay, a ghəshi sənashi. Hyala də'wə ghen tsa nzə canakəvərishi na. 20 A ghwəmmə sənay, ta na ndə ngəriy, ka mbay naa nata Hyala lə mətse ciw. Nanzə ki, ghala ngati Hyala hidīy, mba'a kə məndiy nighə shi mənti na, ka zəzəə dzəkən shiy, ta sənay dza məndi, ghenzə na Hyala kwətita, lə bərçi na və tərənjw kala kərə ma, kə məndi. Ava va tsəgha kiy, ka dza ghəshiy mbay zhiniy pəlavə kwal vərəslə kwa kwəma Hyala ghwəlaw. 21 Ta na navay, a ghəshi sənata Hyala: «Ghenzə na Hyala» kə ghəshi. Ma dza ghəshi ki na, kala fə dikə ghəshiy dzəti Hyala va, njasa təbə na, kala mananta 'wəsa ghəshi ngəta, ya ta namaba kwəma mənti na. War ma na shi təkə kwəma na, kərakə ghəshi fəy lə təkə na dzar kwa Hyala kwəma. Dzəghwa disl məhərli shi kəelita, kala sənata na katanə na kwəma ghəshi ghwəla ki. 22 Ma kə ghəshi mbə zəzə kwəma shi na: «Ghəy na niy gwəramtiy sənata kwəma kən nihwəti mbəzli» kə ghəshi. Mbalaa ghəshi na hyeler mbəzliy gwəramti mbə mbəzli gwa'a gwa'a. 23 Dzəghwa mbərəkə zlata ghəshi

1:18 1:18 2:5, 8; Ef 5:6; 2Tes 2:12 **1:19** 1:19-20 Zhəwbə 12:9; Cem 19:2-5; SləniKY 17:27-28; 1Kwər 1:21 **1:21** 1:21 Ef 4:17-18
1:22 1:22 1Kwər 1:19-20 **1:23** 1:23 Nəw 4:16-18; Cem 106:20

gələbə ta pəra'wə dividivi shi kwa kwəma Hyala dikə na ndimndim na. Tapə ghəshi dzəmbəshi mbə tsəfəkwə kwa kwəma pa shi pəghəti məndi nja ke ngəri. Ta bəkwəshi ke ngəri dza ngar ki. Dza ghəshi difa, ka tsəfəkwə kwa kwəma 'yegwer, lə niy dza lə səfa shiy, lə kwa kwəma shesher gwa'a.

²⁴ Va tsəgha zlashi Hyala, ka nighəshi war lə mətə, a ghəshi məməni ni shi va shi hwətəl ghəshi ta mənishi mbə nefer shi. Dzəghwa ghəshi ki tapə dzəmbəshi mbə sawa ghən tsa shi lə məməni shi ha'wə ha'wə ni kwa jipə shi tsəgha. ²⁵ Dzəghwa ghəshi mbərəkə ghəshi zlata kwəma Hyala katanj na, ka nəw kwəma dzərvə. Mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə tsəfəkwə, ka pəra'wanshi dividivi shi kaa shi ngati Hyala, mbərəkə ghəshi zlata, ghənzə Hyalaa ngati shi va, gar təbə məndiy mananta 'wəsa ngəta ya hwəmba. *Amin.

²⁶ Va tsəgha zlashi Hyala, mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə məməni shi səkwa hwətəl va ti shi ha'wə ha'wə ni ki, njana nzana tsəgha ghəshi di. Dzəghwa mbərəkə mi'i zlay həni lə zhər, ka dzashi ta məni shi təbə ma məndiy məni. ²⁷ Dzəghwa zhər kwərakwə mbərəkə ghəshi zlay həni lə mi'i, ka dzashi ta mamaw zhər tərənw nja ghəshi, ka həni li shi. Mbə shi va tsəgha kiy, zhərəy mənti shi ha'wə ha'wə ni va lə tsahwəti zal nja ghən tsa shi tsəghay, war ta favə ngəra'wə dza ghəshi va Hyala, ka zhəmə

jikir tsa shi va daŋəramti ghəshi məhərli shi mbə məni ci.

²⁸ Sa nzana kala dī mbəzli vaa sənata Hyala, na zlashi na tsəgha, nza məhərli shi təkə məni war shi gəmgəm ni, nza ghəshi məni shiy təbə ma ya jəw nzə, tsəgha ki. ²⁹ Dzəghwa paf paf nefer shi tihəshi, lə təkə məni ya nimaba hwəlfə shi jikir ni tə hidfi gwa'a gwa'a ki, ka sla mətse ta shi va ndə, ka məni ndərəm, ka səl va ndə. Zhini ka bəkwpə, ka həhəərə mbəzli, ka 'wanə lə mbəzli, ka ngwangwashi miy. ³⁰ Ka gəzə kwəma jikir naa dzəkən nihwəti mbəzli, ka pa jaka lə Hyala, ka gwəlan, ka gəzə war kwəma fəgə, ka kəli ghən tsa shi gəmshī tsəgha. War kwal tsaa ghakə məni na 'war'war na kwəma jikir na gwəramti na dī ghəshi. Ka fa kwəma ghəshi va mbəzliy yakəshiw. ³¹ Ka mbə ghəshiy təravə məni na wəzə na kwəma mbə nəfə tsa shiw. Ka gəzəkə kwəma ghəshi, mba'a ghəshi garəshi tə kwəma gəzəkə ghəshiw, ka dī nihwəti mbəzli ghəshiw, ntsa zhanshi hwər tsa shi ti tifa ya kwətiŋəw, tsəgha. ³² Dzəghwa mba'a ghəshi sənay wəzə wəzə, ngwəvə məti na sa kən gəla mbəzliy məməni shi tsəgha ni va, va Hyala, kə ghəshi na, zhəghwa tapə ghəshi zhiniy zhimbəshi mbə məni shiy war tsəgha kwərakwə. Zhini dza ghəshi diba ki na, ka fal mbəzliy məni gəla shi jikir ni va tsəgha ni.

2

Lə kwal tsa katan tsa sla Hyala ngwəvə

dzəkən mbəzli

¹ Ma kiy ngwarməhiraa nəw Yesəwəy, ntsaa sla ngwəvəə dzəkən gəla ntsaa məni shi tsəgha ni vay, sənay tə ghəciy, dzəkən ghən tsee slee ngwəvə va, kə. Sa ka naa nza, mba'a zhiniy dzəmbəy mbə məməni gəla shi mənti ntsa basə na va ngwəvəə dzəkən kwərakwə ba.

² A ghwəmmə sənay, Hyala basə na ngwəvəə dzəkən gəla ntsaa mənti shi tsəgha ni va jikir ni, lə kwal tsa katan tsa. ³ Gha gha ntsaa sla ngwəvə vaa dzəkən mbəzliy mənti *kwəma jikir na va, zhini war tsəgha gha mbə məni jikir nja ghəshi kiy, ta mbəlira dzee dza va ngwəvə nee, kala dza Hyalaa kəsəyra, nə gha na?

⁴ Naa ə nzana, ndərə gha ndərə wəzə tsa məni Hyala dikə tsa, lə wəzə hwər tsa nzə, mba'a sə'wa tsa sə'wa na ka ndəghə, kala basəŋa ngwəvə shəkəna? Ə sənay ma gha, wəzə tsa nzə va na, ta mbə ghaa tsanta titihwə ka zhəghəti nzy tsa gha nə na, pə gha shəkəna?

⁵ War dza gha na, caslakə slakə gha mənti ghən tsa gha kwa kwəma Hyala. Kala dī ghaa zlanay nəfə tsa gha ka tsanta titihwə va jikir tsa gha. Ghalaba kiy, mətəhə mətəhə gha bə nəfə tsa Hyalaa sati, sa bəti naa dzəkən gha, ta tərəyŋa ghənzə lə fəti fəca dza naa məni ngwəvə. Fəca va dza Hyala citəpə ngwəvə dza naa slaa dzəkən ndə ya tsamafa ci, lə kwal tsa katan tsa kwa kwəma mbəzli gwanashi. ⁶ War ge'i ge'i lə na ci kwəma mənəhwə ndə dza Hyalaa wanci na ci zhəmə.

2:1 2:1 Cem 50:16; Mt 7:2 **2:4** 2:4 SləniKY 17:30; 2Pi 3:9, 15

2:5 2:5 fəca vici məni ngwəvə: Ezay 2:11-21 **2:6** 2:6 1Kwər 3:13-15; 2Kwər 5:10; Ef 6:8; Mt 16:27

⁷ Mbəzliy jihəva ta məni kwəma wəzə na, ta mbə Hyalaa falshi, ka fə dikəə dzəti shi, lə ka bənsi piyəy, ta bənavəshi piy tsaə kədi ma dza Hyala.

⁸ Ma na mbəzliy zhini ghən va, kala di ma zləba na katanə na kwəma, mbərəkə ghəshi zlay ghən tsa shi, ta sləkəshi na gəmgəm na va kwəmay, ta satiy dza nəfə tsa Hyala, ka ghwərvəə dzəkən shi.

⁹ Ya wa ntsaa məni war kwəma jikir nay, ta sancı ngərə'wə dza Hyalaa dza tərənəw dalala. 'Wava na tə mbəzli mbə hwəlfə *ka Zhəwifə, ka dzar pa' tə hwəlfə nihwəti mbəzli gwanashi.

¹⁰ Ma ntsaa məni na wəzə na kwəma naci kiy, war ta fanati dikə lə bama dza Hyala, zhini mba'a mananati zərkə. 'Wava na tə mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə, ka dzar pa' tə hwəlfə nihwəti mbəzli gwanashi. ¹¹ Va sa nzanay, ka məni pərlə Hyala mbə nanzə kwəmay.

¹² Mba'a kə mbəzliy sənata ma *kwəma pəhəti Hyala mənti kwəma jikir nay, ka dza Hyalaa slanshi na shi ngwəvə, lə kwəma pəhəti na vaw. Ma mba'a kə ka Zhəwifə ghəshi shiy sənata kwəma pəhəpəhə na va mənti kwəma jikir nay, lə kwəma pəhəpəhə na va sənata ghəshi dza Hyalaa slanshi na shi ngwəvə. ¹³ Ka bəti ndə Hyala ka ntsa slar tsa war tə sa nzana mbə fa kwəma gəzəkə kwəma pəhəti naw. Əhən, war ndə nzana mbə fə ghən ta nəw kwəma pəhəpəhə na va. Ma tsəghay, ntsa slar tsa ghəci va Hyala. ¹⁴ Mbəzliy kamaa ka Zhəwifə ghəshi shi kama kwəma pəhəti Hyala va ta

dəvə shiy, kar ghəshiy gwəravə, ka mənı kwəma war nja kwəma gəzəkə kwəma pəhəti Hyala va, ya tsəgha səəkə ma ghəshiy favə kwəma va. Ghalaba kiy, məhərli shi mənta na ka na shi kwəma pəhəpəhə na ti shi. ¹⁵ Ya namafa kwəma na kwəma gəzəkə Hyala mbə kwəma pəhəti nay, tsasli tsasli ghənzə mbə nefer shi. Ka civa ghənzə dzəti ngwəla, mbə sləni ghəra ghəshi, lə təkə kwəma mbə nefer shi, sa nzana mba'a ghəshi sənay tihəvəri na wəzə na, lə na jikir na kwəma. Ghala pətsa nza ghəshi mbə mənı na wəzə na kwəma na, rəniki nefer shi, ma ghala pətsa ka ghəshiy mənı na jikir na kwəma na, ka ndanshi nefer shi nja ghwə. ¹⁶ Kwəma vay, ta dzəti ngwəla dza naa dza gwa'a gwa'a, fəca dza Hyalaa sla ngwəvəə dzəkən kwemer mbəmbə ni mbə nefer mbəzli gwanashi. Ngwəvə vay, lə Yesəw *Kəristəw dza Hyala ta sla, njasa gəzəkə Yəwən kwəma wəzə na na gəzanshee kaa mbəzli.

*Nəwti *kwəma pəhəti Hyala *ka Zhəwifə njasa gəzəkə naw*

¹⁷ Ghwəy ghwəy ka Zhəwifə kiy, ka Zhəwifə gə ghəy na na ghəy, pə ghwəy. Diba na, mbə dəvə ghəy na kwəma pəhəti Hyala, pə ghwəy. Dzəghwa ghwəy ka vəshi tə sa nza ghwəy ka mbəzli Hyala ki. ¹⁸ Gwa'a sənəmı ghəy na dı Hyala kwəma, mba'a ghəy sənata təra na wəzə na kwəma, sa banavənjəy kwəma pəhəti Hyala, pə ghwəy. ¹⁹ Ma ghwəy mbə təkə kwəma ghwəy

na, ghəyəy, ka ci kwal kaa ghwəlefesli, zhini waŋ pi tsa mbəranshi mbəre kaa mbəzli mbə kwəsli nza ghəy, pə ghwəy. ²⁰ Ghəy na ka bəni kwəma kaa mbəzliy sənata ma kwəma, ka bəni kaa mbəzliy təhəshi ma mbə kwəma Hyala, sa nzana, gwa'a gwa'a kwəma pəhəti Hyala citəŋəy kwal sənata kwəma, lə na katan katan na ta gwa'a, pə ghwəy. ²¹ Yaŋ, tsəgha na. Ya sa nə ghwəy, ka bəni kwəma kaa mbəzliy gə ghəy, pə ghwəy kiy, tawa bəni ma ghwəy kwəma kaa ghən tsa ghwəy kia? Ghwəy ghwəy shiy ni va, ka ghəli sa ndə gha ma, pə ghwəy kiy, tawa ghəli ghwəy kia? ²² Ka məni ghwərghwər gha ma, pə ghwəy kiy, tawa məni ghwəy kia? Ghəy dzar kwa kwəma ta mbəri teepəw, pə ghwəy kiy, tawa zhini ghwəy babasə shi dzar mbə ciki mbəri ta zhəghə dəvə kia? ²³ Ghwəy kiy, ə vəshi ghwəy sa nza *kwəma pəhəti Hyala mbə dəvə ghwəy. Dzəghwa ghwəy ki na, kala məni kwəma gəzəkə kwəma va. Ghalabə kiy, Hyalaa sawa ghwəy. ²⁴ Njasa tsasliti məndi va mbə Zliya Hyala: «War tə mbərkə kwəma ghwəy ghwəy ka Zhəwifə sawa hwəlfə nihwəti *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə slən tsa Hyala» kə məndi.

²⁵ Ghwəy ghwəy ka Zhəwifə ghwəy shiy *slanti fə'yasa vay, mba'a pə ghwəy nəw kwəma pəhəti Hyala na, wəzə na sla fə'yasa ghwəy. Ma kala nəw pə ghwəyəy, ghala mbə ghwəy lə mbəzliy slanti ma fə'yasa kwa kwəma Hyalaw. ²⁶ Mba'a kə ntsaa slanti ma fə'yasa diti fəti va

2:21 2:21 Mt 23:3-4; Zhŋ 7:19 **2:24** 2:24 Ezhek 36:20 **2:25**
2:25 1Kwər 7:19; Gal 5:3 **2:26** 2:26 Gal 5:6

Hyalā, ka nəw kwəma pəhəti na wəzəy, nja ntsaa slanti fə'yasa dza naa nza kwa kwəma Hyalā. ²⁷ Ghəci ghəci saa nəw kwəma pəhəti Hyalā va, ya tsəgha slanti ma na fə'yasa kiy, ghəci dza naa sla ngwəvəə dzəkən ghwəy. Ghwəy shiy ni va, a ghəy slanti fə'yasa, zhini mbə dəvə ghəy na kwəma pəhəti Hyalā, pə ghwəy, kala nəw ma kwəma va ghwəy. ²⁸⁻²⁹ Shi pərikə tə ngwəlay, ka mən̄ti ndə ghəshi ka ndə Zhəwifə tsa slar tsaw. Shi mbəba mbəba ni na shiy mən̄ti ndə, ka ndə Zhəwifə tsa slar tsa. Ka mən̄iy ndəə ndə ka Zhəwifə tsa slar tsa, tə sa slanti na fə'yasa njasa tsasliti kwəma pəhəti Hyalaw. War ntsa slanti Hyalā fə'yasa ngəci mbə nəfə tsa ci lə Safə tsa nzə dəwdəw tsa na ndə ka Zhəwifə tsa slar tsa va Hyalā. Gəla tsava ndəy, va Hyalā səəkə tsa ci fal, səəkə va ke ngəri naw.

3

¹ Ya sa nzana tsəgha kiy, nama kwəma na sa tan̄əti hwəlfə ka Zhəwifə va hwəlfə nihwəti mbəzli ti tsəghaa? Sa nzana mba'a ghəshi *slaslanti fə'yasa shi kiy, wa na ni shi va shi dza ghəshiy kwəmavə mbəa? ² Na katan̄ katan̄ nay, lə shi kwəmavə ghəshi na tifa mbə tərənw. Ma kwa tan̄a shiyəy, ghala pətsaa bəkə Hyalā kwəma nzəy, kaa ka Zhəwifə niy banavəshi na. ³ Dzəghwa ki na, kalaa niy nəwti kwəma va nihwəti mbəzli mbə shi lə kwal tsa nzə tidid. Əy ma pən ngənwəy kiy, va sa nzana kala mbə mbəzli vaa nəw kwəma Hyalā va ka garəshi ti

2:28-29 2:28-29 9:6; Zher 4:4; Flp 3:2-3; Kwəl 2:11 **3:2** 3:2 9:4; Cem 147:19-20 **3:3** 3:3-4 9:6; 11:29; Bəla 23:19; 2Tim 2:13

tidid na, dzəghwa mba'a Hyala dzaa bashamti garə tidid tə sa nzə nanzə ki, nə ghwəy ki na? ⁴ Əhəj, nava tiba tepəw. Na na Hyalay, ta məni kwəma gəzəkə na va dza na nanzə, ya war ə mənishi mbəzli gwanashi ka ka slasla dzərvə, njasa tsasliti məndi va mbə Zliya Hyala. Ma kə məndiy: «Gha kiy Hyalay, ə kə məndi sənəja, ka ntsaa gəzə kwəma katan na. Dza ya tə ngwəvə haratəja ndəy, mba'a gha kəsəy ntsa va lə fəti.»

⁵ Ya sa nzana tə mbərkə kwəma ghwəmmə jikir na məndi sənata Hyala ka ntsa slar tsa kiy, ka dza ghwəmməə ni, *kwəma jikir naa mənti Hyala ghənzə kə bəti nəfə ka sla ngwəvəə dzəkən ghwəmmə, va kwəma ghwəmmə va jikir na, pə ghwəmmə sa? Kwəma gəzəkəe vay, njasa ka məndiy gəzə kwəma tikə tə hidfi gəzəkəe. ⁶ Ma gəla nava kwəmay, ka gəzəva na tepəw. Ya sa ka Hyala garə ma tə kwəma nzə tididəy, njaa dza naa mbəə sla ngwəvəə dzəkən mbəzli tə hidfi kia?

⁷ Ya sa nzana tə mbərkə dzərvə slaslee məndi sənata Hyala ka ntsa slar tsa, ka fə shəndəkəə dzəti kiy, sa wana dza naa zhiniy bəra fəti va kwəmee va jikir naa? ⁸ Ma ghənzə tsəghay, wəzəba məməni ghwəmmə jikir na, a wəzə tsa Hyala dzəti ngwəla. Ma kə nihwəti mbəzliy, tsəgha na kwəma bəni ghəy kaa mbəzli, kə ghəshi, ka tsəhtsəhə lə ghəy. Ma gəla mbəzli vay, ge'i na basanshi ngwəvə va Hyala.

Ndə tibiaa garəy kwa kwəma Hyala kala

hazləni maw

⁹ Ghwəmmə ghwəmmə *ka Zhəwifə kiy, kwəma na kwəma tanətəi ghwəmmə va nihwəti mbəzli ti kia? Ghənzə tiba teepəw! Ava ghala məcanata gəzamtee, gwanashi na mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə lə mbəzli mbə nihwəti hwəlfəhi mbə mənəi *kwəma jikir na kwa kwəma Hyala, pən. ¹⁰ War nja kwəmaa gəzəta va mbə Zliya Hyala, ma kə mənədi:

Ndə tiba ya kwətij,

ka garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni maw.

¹¹ Ndə tiba mba'a sənata kwəməw.

Ndə tiba ka pəla Hyalaw.

¹² Mbəzli gwanashi danjərətə məhərli shi, mbərəkə ghəshi zlay kwal.

Ndə tibia mənəi na wəzə na kwəməw, ya kwətij nze na, ghəci tibaw.

¹³ War nə ma ghəshi, bənj kə ghəshi kaa miy tsa shi

ta gəzə kwəməy, kwəmaa səəkə ləy hwər shi na, ka zən nja pətsaa səəkə kwa kwəli bənjwəta na. Kwəma gəzə ghəshiy, kwəma kwa ngədi mbəzli. Kwəmaa səvəri tə miy shi na, nja darə.

¹⁴ War kwəma bəzla lə kwəma eghwekə na, na saa tahay nefer shi gwa'a tsəgha.

¹⁵ War ta bəkwə mbəzli ka ghəshiy mənəi tsa shi kyanjwkyanjw.

¹⁶ War lidi kwəma lə sa ngəra'wə kaa mbəzli, ka ghəshiy nza, ya kwamaba dza ghəshi.

¹⁷ Sənay kwal nze lə zərkə kwa jipə shi

lə nihwəti mbəzli ghəshiw.

¹⁸ Ka hazləni ghəshi va Hyala ya jəw nzə baw, kə məndi mbə Zliya Hyala.

¹⁹ A ghwəmmə sənay kiy, ya namaba kwəma gəzəkə məndi mbə zliya pəhəti Hyala va gwa'ay, kaa ka Zhəwifə gəzə məndi. Ma tsəgha kiy, ndə tifa ya kwətiŋ, gar gəzəkə mənti kwəma jikir nee kwa kwəma Hyalaw, kəw. Ya ndə ka Zhəwifə na, ya kala ndə ka Zhəwifə nay, a fəti və kwa kwəma Hyala. ²⁰ Va sa nzanay, ndə tifa ya kwətiŋ gar mbay garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni ma, tə sa nəwti na kwəma mbə *kwəma pəhəti naw. War ta mbə ndə ngəriy sənay, ntsa jikir tsa nzee kwa mətsə Hyala kə, na kwəma canci kwəma pəhəti Hyala, gwa'a tsəgha.

Njasa cikəvəri Hyala kwal mbəli tsa mbəzli

²¹ A ghwəmmə sənay kiy, ndə tifa mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni mbə nəfə ci, tə sa nəwti na kwəma pəhəti Hyalaw. Dzəghwa Hyala ki na, mba'a cikəvəri yəwən kwal tsa ka ndə mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni mbə nəfə ci. Kwəmaa dzəkən yəwən kwal tsa va na sa niy gəzə məndi va mbə zliya *kwəma pəhəti Hyala, lə mbə zliya ka gəzə kwəma Hyala.

²² Nana kiy, ntsaa zləbavə sləni ghəratı Hyala səvəri mbə Yesəw *Kəristəw, mba'a banavə nəfə tsa ci kaa Yesəw na saa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala, kala hazləni mbə nəfə ci. Ya mbə hwəlfə *ka Zhəwifə na ndə, war zləbavə ma ndə

3:18 3:18 Cem 36:2 **3:20** 3:20 Zhəwbə 4:17; Cem 130:3; 143:2; Rm 4:15; Gal 2:16; 3:22 **3:21** 3:21-22 1:2, 17 **3:22** 3:22 2:11; 3:9; 10:12; 11:32

ya mbə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə na ndəy, war yəmyəmshi na mbəzli va Hyala gwanashi. ²³ Mbəzli gwanashi mənti na *kwəma jikir na va Hyala, dzəghwa mba'a ghəshi shəjay kwəməvə shəndəkə tsaə bərkəti Hyala fanatishi ta nza ghəshi mbə tsəgha ki. ²⁴ Ma dzəghwa Hyala də'wə ghən tsa nza ki na, mba'a mərshiy yatishi, tə gəm tsəgha, ta mbə ghəshiy dzəghwa kwəma nza kala hazləni ma. Tə mbərkə kwəma Yesəw Kəristəw ntsaa mbəlikəvərishi səvəri mbə dəvə kwəma shi jikir na. ²⁵ Hyala fəy na Yesəw Kəristəw nja shi bəvəm ta sla kaa Hyala, mba'a mətiy ta pəli jikir tsa mbəzli mbə nəfə Hyala, lə miymiy ci. Dzəghwa ya wa ntsaa zləbavə shi mənti Hyala va tsəgha ki na, mba'a məniy ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nza kala hazləni ma. Ma mənti Hyala tsəghay, nza mbəzli mbəə sənata nza tsa nzana ka ntsa dəwdəw tsa. Sa niy nzana, ghala mbəradzəy, kalaa niy basanshi ma ngwəvə ghənzə. ²⁶ War sə'wa ghənzə niy sə'wa jikir tsaə niy məməni ghəshi. Ma nana ki na, dza Hyala mba'a basanakən ngwəvə kaa Yesəw Kəristəw tə mbərkə kwəma mbəzli jikir na. Ta mbə mbəzliy sənay, ntsa dəwdəw tsa na, ka dī kwəma jikir na naw, kə ghəshi. Mba'a ghəshi sənay, mbəzliy zləbavə sləni ghərati Yesəw Kəristəw va na, a bənavəshi kwal ta dzəghwa kwəma nza kala hazləni ma,

3:23 3:23 5:2, 12; 8:18-20; Ghava 3:19 **3:24** 3:24 5:17; Ef 2:8; Tit 3:7 **3:25** 3:25 miymiy: Mt 26:28; Ef 2:13; Kwəl 1:20; Ebr 9:12-14; 1Zhj 1:7; ShiZhj 1:5; 5:9; 5:1; 2Kwər 5:18-21; Ef 2:14-16; Kwəl 1:20; dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa: 1:17; 3:3-4

kə ghəshi. ²⁷ Tsəgha kə kiy, a ghwəmmə sənay ndə tifa mba'a dzaa garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni ma, tə sa nəwti na kwəma pəhəti Hyalaw, pə ghwəmmə. War ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala va na saa dzaa garəy kwa kwəma nzə kala hazləni ma. Ghənzə tsəgha kiy, wa na kwəma dza ndə vaa kəli ghən tsa ci, ka vəshi li kia? Ghənzə tibaw.

²⁸⁻²⁹ Ta na navay, kaa ka Zhəwifə na Hyala kwətishiw, Hyala mbəzliy kamaa ka Zhəwifə na kwərakwə. Sa nzanay, mbəzliy zləbavə kwəma mənti Hyala va na shiy dzaa garəshi kwa kwəma Hyala kala hazləni ma. Ka garəy ndə kwa kwəma nzə, tə sa nəwti ndə kwəma pəhəti na njasa təkəti ka Zhəwifə vaw. ³⁰ War kwətiŋtaa Hyala. Ta zləbavə mbəzliy dzaa yivə kwəma mənti na dza na, mba'a banavəshi kwal ta garə kwa kwəma nzə kala hazləni ma. Ya mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə ghəshi, ya mbəzli mbə nahwəti hwəlfə ghəshi. Ava tsəghaa nava. ³¹ Sa nə ya va, war kaa ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala va banavə Hyala kwal ta garə kwa kwəma nzə kala hazləni tifa, pən kiy, ə biydfamtee kwəma pəhəti na tsəgha na? Nava tifa teepəw! Na katanəy nay, a biydfəe kwəma pəhəti Hyalaw, a zhinee mətsahanavə bərçi, e gəzanəwəy.

4

*Shiy mənti *Abəraham ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa*

3:27 3:27 3:1, 21, 31; 8:2 **3:28-29** 3:28 Gal 2:16 **3:28-29**
3:29-30 3:22; 4:11-12 **3:31** 3:31 6:15; 8:2-4

¹ Nighətim ya tə kwəma ndə nja Abərahəm, jijimmə tsa mbəradzə sana di. Njaa niy nata ghwəy kwəmaa niy mənta lia? ² Va sa ghəрати Abərahəm sləni wəzə na niy bəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay garə kwa kwəma nzə ki na? Va nava na teepəw! Ma mba'a kə tsəgha nzay, ta mbay niy dza Abərahəm vəshi nza. Sa kama na tsəgha ki na, niy mbə naa vəshi kwa kwəma Hyalaw. ³ War nja kwəma gəzə Zliya Hyala va, məntəvata na, saa ni va: «Sa zləbavə Abərahəm kwəma gəzəkə Hyala ta mananci, mba'a fakən məhərli ci kən, va tsəgha bəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa» kə.

⁴ A ghwəmmə sənay, ya tsamaba ndə ghəрати na sləniy, ta wanci zhəmə sləni ci dza məndi. Sa ka ntsa va kwəmavə zhəmə ci vay. Ka mbə məndiy ni na, shi təgəm bənavə məndi ntsa va, kə məndiw. ⁵ Ma va Hyala nanzə kiy, tsəgha naw. Sa ghəрати ndə sləni dza Hyalaa bəti ka ntsaa mbay dzəghwa kwəma nzəw. Ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala, ghənzə saa pəli kwəma mbəzli jikir na, mba'a bənavə nəfə tsa ci, na sa dza Hyalaa bəti ka ntsaa mbay garə kwa kwəma nzə.

⁶ Gəla kwəma va na sa gəzəkə *Davite va mbə zliya, tə pətsa gəzə na va kwəmaa dzəkən vəshi kwəmavə ntsa nighəti Hyala ka ntsaa mbay dzəghwa kwəma nzə təgəm tsəgha, kala kama tə mbərkə sləni ghəрати na. Ma kə na:

⁷ Vəshi na va mbəzli pəlata Hyala kwəma shi jikir na,

dza na mba'a sadfanamtishi gwanata.

⁸ Vəshi na va ntsa kəsəti ma Ndə sləkəpə mbə nəfə, kə.

⁹ Ya' pə ghwəy ki, kwataka mbəzliy *slanti fə'yasa na shiy dzaa vəshi gwa'a tsəgha na? Əhəŋ, nava tıfaw. Ta vəshi dza mbəzli mbə hwəlfəhi gwanashi. A ghwəy favə, kwəma gha ghwəmməə gəzə kwəmaa dzəkən, a pə ghwəmməy, sa zləbavə Abəraham kwəma gəzəkə Hyala ta mananci, mba'a fakən məhərli ci kən, va tsəgha bəti na ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə, pə ghwəmmə. ¹⁰ Ya ghwəmməə nighə sənzənva kiy, ge'i ghala hwəm nighəti Hyala Abəraham ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzəa? Ge'i ghala vici slanti na fə'yasa na tanaa, naa ghəci ghwəla ta sla nzə? A ghwəmmə sənay nanzə katan, ghala ghəci ghwəla ta *sla fə'yasa nighəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay garə kwa kwəma nzə. ¹¹ Ma kwəma sla fə'yasa zhəkə Hyala vaa gəzanci kaa Abəraham ləy hwəm a ghəci slantiy, lamba nzə fati Hyala ti, ta mbə məndiy sənay nza tsa nza Abəraham kaa ntsa nzə bəti na gar garə kwa kwəma nzə tə mbərkə sa zləbavə na kwəma gəzəkə na mananci, ghala kwatanata, ghəci ghwəla ta sla fə'yasa. Ava tsəgha mənıy Abəraham ka dəshi mbəzliy slanti ma fə'yasa, shiy bənavə nefer shi kaa Hyala, mba'a Hyala bəti shi ka mbəzliy dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə. ¹² Zhini bay, ghəci na dəshi mbəzliy slanti fə'yasa kwərakwə. Nanzə kiy, dəshi mbəzliy sla

4:11 4:11 Ghava 17:9-11; Gal 3:7; Rm 2:28-29

4:12 4:12 Mt

3:9

slanti fə'yasa gwanashi naw, əhəŋ. War dəshi niy banavə nefer shi kaa Hyala kwərakwə, njasa niy nza Abəraham va, ghəci ghwəla ta sla fə'yasa na.

Shi dza mbəzliy yivə kwəma Hyalaa kwəməvə va Hyala

¹³ Ghala kwatanatay, a Hyala niy gəzanci kaa Abəraham: «A Abəraham, ta zəməvəŋa ghi dzee tə hidī nashi gha ni gwanashi ka shi gha, ghwəy lə jijihina gwa'a» kə niy ni. Ma gəzanci Hyala kwəma va tsəgha kiy, va sa nzana mba'a ghəci nəwti *kwəma pəhəti na naw. Əhəŋ. Sa nzana mba'a ghənzə Hyala sənay njasa banavə Abəraham nəfə tsa ci, na bəti na Abəraham ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni ma. ¹⁴ Ma war mba'a kə ndəə mbay kwəməvə shi gəzəkə Hyala bəpə, tə sa nəwti ndə kwəma pəhəti na nzay, gəmta niy dza kwəma nə na va, ta ndaŋa shiy dzee tə gəm, kə. Ka dza məndiy maw zləba ni gəzəkə na va bəpə shiy tə gəm nza kiw.

¹⁵ A na ntsaa nəw *kwəma pəhəti Hyalay, ta satiy dza nəfə tsa Hyalaa dzəkən, sa ka na nəwti ma wəzə. Sa nzanay, tə sa pəhəti məndi kwəma ka məndiy sənay, a məndi ladamti kwəma, kə məndi. ¹⁶ Ava va tsəgha gəzəkə Hyala bə shi gəzəkə na va kaa mbəzliy zləbavə kwəma nzə, mba'a ghəshi banavə nefer shi. Ghalaba kiy, lə wəzə hwər tsa nzə tarəkə na vəlanshi shi va kaa mbəzli təgəm tsəgha. Ma nza ghəshi

4:13 4:13 Ghava 12:7; 22:17
3:20; 5:13, 20; 7:7-13; Gal 3:19

4:14 4:14 Gal 3:18
4:16 4:16 Gal 3:7

4:15 4:15

mbəə tsəhəshi va mbəzli mbə hwəlfə Abərahəm gwanashi ki. Ka dza niva shiy nza war ta mbəzli pəhanavəshi Hyala kwəma nzə gwa'a tsəgha ghalaba kiw. Ya wa ntsaa zləbavə kwəma gəzəkə Hyala va, mba'a banavə nəfə tsa ci nja Abərahəməy, ta kwəməvə shi va dza na. Ghalaba kiy, dəmmə gwanammə na Abərahəm. ¹⁷⁻¹⁸ Njasa gəzanakə Hyala va mbə zliya nzə: «A Abərahəm, avee məntəŋa ka dəshi hwəlfəhi mbəzli dəŋ tə hidfi» kə. Zhini ma kə ba na: «Dəŋ dza jijihinaa nza» kə ngəci. Sa gəzanakə Hyala tsəgha na, mba'a banavə nəfə tsa ci kaa Hyala. Sa sənay na ghənzə na Hyalaa mbay zhanakati mbəzliy bəkwəshi, ya kala shiy tifa na, mba'a harkəvərishi lə gəzə kwəma nzə, kə. Ya tsəgha niy taŋanati kwəma gəzanakə Hyala va bərçi kaa Abərahəm na, dza na mba'a banavə nəfə tsa ci kaa Hyala, mba'a fəy ghən gəzlinə ta kwəma va. Ava tsəgha niy mənti Abərahəm mbəradzə, na məniy na ka dəshi hwəlfə mbəzli dəŋ tə hidfi njasa gəzanakə Hyala va.

¹⁹⁻²⁰ Ghala pətsaa niy gəzanci Hyala va kwəma va kaa Abərahəməy, piya ci mənti gar bələkwə niy nza na ghalaba. Mba'a niy sənay, aa haliy kala gar mbay ghəciy zhiniy yakə zəghwə ghwəla, kə. Dzəghwa mali ci *Sara ba na, jina ghənzə. Ya tsəgha nzə kiy, niy kə ghəpə Abərahəm ta kwəmaa niy gəzanakə Hyala vaw. War ə niy ndəghə na kala dali ma. Sa banavə na nəfə tsa ci kaa Hyala, mba'a kwəməvə bərçi mbə nzəy tsa ci, ka fə shəndəkəə dzəti

4:17-18 4:17-18 Ghava 15:5; 17:4-5; 2Kwər 1:9; Ebr 11:12, 19

4:19-20 4:19-20 Ghava 17:1-6; Ebr 11:11

Hjala. ²¹ Sa nzanay, aa niy sənay wəzə wəzə, mba'a zləbavə mbə nəfə tsa ci: «A bərçi va Hyala ta mbay ghənzəə mənti shi gəzəkə na va, war njasa gəzarashi na va!» kə. ²² Ava va tsəgha mənti Hyala Abəraham ka ntsaa dzaa mbay garə kwa kwəma nzə kala hazləni ma. ²³ Kwataka ta Abəraham tsasliti məndi kwəma mbə Zliya Hyala vaw, əhəj. ²⁴ Lə ghwəmmə ta na mbə gwa'a kwərakwə. Ta mbay dza naa məntəmmə ka mbəzliy dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa, ghwəmmə mbəzliy bənavə nefer ghwəmmə va kaa Hyalaa zhanakati Ndə sləkəmmə Yesəw va mbə məti. ²⁵ Ma Yesəwəy, Hyala zlay na a ghəci mətiy ta mbə ghəciy kəslamti kərhi kwəma ghwəmmə jikir na. Zhəghwa na bə, mba'a zhanakati mbə məti, ta mbə ghəciy məntəmmə ka mbəzliy mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa.

5

Njasa Kwəmavə məndi jakəshi lə Hyala

¹ Ma nana kiy, a Hyala məntəmmə ka mbəzliy mbay dzəghwa kwəma nzə, kala hazləni tifa. Sa nzana mba'a ghwəmmə bənavə nefer ghwəmmə. Mbəzli nza zərkə kwa jipə shi nza ghwəmmə lə Hyala nana tə mbərkə sləni ghəratı

4:21 4:21 Ghava 18:14; Lk 1:37 **4:22** 4:22 4:3 **4:23** 4:23-24
 10:9; 15:4 **4:25** 4:25 Ezay 53:4-5, 10; Rm 8:32-34; 1Kwər 15:17
5:1 5:1 3:21-30; zərkə: 3:25-26

Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw. ² Ava ghəci Yesəw tsa va ghwənamti na kwal, sa zləbavə ghwəmmə sləni ghərati na ta mbə Hyalaa məni zhəhwər tə ghwəmmə. Sana sənənvanay, war kwəma zhəhwər tsa vaa sa garəmmə ghwəmmə ti. Dzəghwa lə vəshi mbə nefer ghwəmmə. Sa nzana gəzliḡə ghwəmmə fəy ghən tsa ghwəmmə ta kwəmavə na ghwəmmə bəla mbə shəndəkə tsa nzə. ³ Zhini bay, war tsəgha dza vəshi ghwəmmə kərayəw. Mbə vəshi nza ghwəmmə ya mbə ngəra'wə nza ghwəmmə gwa'a. Sa nzanay a ghwəmmə sənay, a ngəra'wə bənavə sə'wa kwəma kaa ndə. ⁴ Ləy hwəm sə'wa kwəma na, nza ndə 'wəshamti shiy nighə kwəma ndə, ma sa ka ndə 'wəshamti shiy nighə kwəma ci kiy, ta kwəmavə bərci dza ndə mbə kwəma fəy ndə va ghən tsa ci gəzliḡə ti tsəgha ki. ⁵ Ma tsəgha kiy, kwəma fəy ghwəmmə va ghən gəzliḡə ti na, ka dzaa tərətə gəmtaw. Ta na navay, a Hyala cantəmmə lə Safə tsa nzə va Dewdfew tsa ndammə na, njasa nza dī tsa va Hyala tə ghwəmmə dikə tsa ci.

⁶ A ghwəy nay, ghala pətsaa niy nza bərci ghwəmmə daw ta mbəliti ghən tsa ghwəmməy, dzəghwa Kəristəw, ge'i lə vəghwə tsa bərkəti Hyala mba'a səəkə mətīy ta mbəlimmə, ghwəmmə mbəzli jikir kwəma ni. ⁷ A ghwəmmə

5:2 5:2 zhəhwər: 6:14; 2Kwər 6:1; 12:9; Gal 1:6; 5:4; Ef 2:5-8; 1Pi 1:10-11; 4:13-14; 5:10, 12; shəndəkə: Rm 3:23; 5:2; 8:17-18; 8:17-18; 9:23; 1Kwər 2:7; 2Kwər 3:18; 4:17; Kwəl 1:27; 3:4; 1Tes 2:12; 2Tim 2:10; 1Pi 5:1 **5:3** 5:3-5 Zhk 1:2-3, 12; 1Pi 1:5-7 **5:5** 5:5 8:39; Cem 22:6; Ebr 6:19 **5:6** 5:6-7 1Pi 3:18

sənay, ngahə na ndə ta zləbavə məti ta kwəma tsahwəti ndə, ya ntsa dəwdew tsa na ntsa va. Gəjiba ta kwəma ntsaa məni kwəma wəzə na dza ndəə zləbavə məti bərkee. ⁸ Ma na Kəristəw naci kiy, aa mətiy tə ghwəmmə, ghala pətsaa niy nza ghwəmmə mbə məni *kwəma jikir na. Ava tsəgha citəmmə Hyala dī tsa dītəmmə na. ⁹ Tə mbərkə sa shəkəshi miymiy Kəristəw tə ghwəmmə kiy, dzəghwa Hyala mba'a ndammə kwal tsa dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa. Njana nzana tsəgha kiy, a ghwəmmə sənay a Yesəw dzaa mbəlantəmmə va bə nəfə Hyalaa dzəkən ghwəmmə. ¹⁰ Ghala pətsaa niy nza ghwəmmə ka mbəzliy pa jaka lə Hyala kiy, aa niy sləkati kwəma kwa jipə ghwəmmə li də'wə ghən tsa nzə, mba'a jakətəmmə li, lə məti mətiy Zəghwə nzə va. Hanaba nana ki ghala pətsa sləkammə ghwəmmə tsa li, ka na mbəlītəmmə ma ta kwa ndimndim, tə mbərkə piy tsa piy Zəghwə nzə va shəkəna. ¹¹ Zhini dibay, mbə vəshi nza ghwəmmə tə sa sləkati Hyala kwəma kwa jipə tsa ghwəmmə li, tə mbərkə Ndə sləkəmmə Yesəw kwərakwə, ghəci saa məntəmmə ka madigahita Hyala nana.

*Gəzə kwəmaa dzəkən kar *Adam ghəshi lə Kəristəw*

¹² Sanay, səəkə tə kwəma ndə kwətin ghatəvata məni *kwəma jikir naa dzəti hidī, Adam, kə məndi kaa slən tsa ntsa va. Sa mənti na kwəma jikir na na, dza məti mba'a ghati

5:8 5:8 Zhj 3:16 **5:9** 5:9 1:18; 1Tes 1:10 **5:10** 5:10 2Kwər 5:18-20; Kwəl 1:20-22 **5:11** 5:11 8:31 **5:12** 5:12 Ghava 2:17; 3:19; Rm 6:21, 23; 7:9-10

bə ndə ngəri. Dzəghwa ki, mba'a məti mənta ta mbəzli tə hidfi gwanashi, sa nza ghəshi mbə məni kwəma jikir na gwanashi. ¹³ Madfi Hyala ta gha bānci *kwəma pəhəti na kaa *Məyizə kiy, mbə məni kwəma jikir na niy nza mbəzli tə hidfi mbəradzəshi. Ma sa niy nza Hyala ghwəla ta bə kwəma pəhəti naa səəkə di na, kalaa niy bəla ma jikir tsaa niy məməni mbəzli ghənzə ghalaba ki. ¹⁴ Nanzə kiy, ya tsəgha nzəy, sa ghava na ghala vəghwə tsa Adam ka sar pa' tə tsa Məyizə va vəghwə na, war mbə bəkwə niy nza mbəzli tə hidfi, ya tsəgha niy mənti ma ghəshi gəla na Adam va kwəma jikir na, ghəci saa nəwti ma kwəma gəzanakə Hyala.

Ma Adam kiy, aa yəməva lə ntsaa niy dza vaa səəkə. ¹⁵ Nanzə kiy, ghənghən na kwəma shi tərəŋw. Na Adaməy, kwəma jikir naa mənti na, dzəghwa mbəzli dāŋaŋ, mba'a ghəshi kwəməvə məti tə kwəma jikir na va mənti Adam, ntsa kwətiŋ tsa va. A na zhəhwər tsa mənti Hyala va tərəŋw tsa ta mbəzli dzar kwa tsahwəti ntsay, aa taŋəti na mənti Adam va kwəma. Tə mbərkə tsatsa ntsa kwətiŋ tsa tsa ghəci Yesəw *Kəristəwəy, dzəghwa Hyala mba'a mənti zhəhwər tə gəm ta mbəzli dāŋ. ¹⁶ Zhini bay, ka yəməva shi kwəməvə məndi mbə shi ndapə Hyala va tə gəm, lə shi kwəməvə məndi mbə kwəma jikir na va mənti ndə kwətiŋəw. Ghənghən na ghəshi. Tə mbərkə kwəma jikir na va mənti ntsa kwətiŋ tsa vay, a Hyala harati mbəzli tə ngwəvə, mba'a bānavəshi fəti. A

na wəzə hwər tsa mənti Hyala va ta mbəzli tə mbərkə Kəristəwəy, ya tsəgha mənti mbəzli kwəma jikir na dəŋ na, a Hyala bənavəshi kwal ta dzəghwa kwəma n zə kala hazləni tiba. ¹⁷ Ta na navay tsəgha na, war tə mbərkə ndə kwətiŋ, sa mənti ntsa kwətiŋ tsa va kwəma jikir na bəkwə mbəzli. A na Yesəw Kəristəw, tsahwəti ntsa kwətiŋ tsa tsay, kwətita na na ci sləni mənti na, a na ci va sləni taŋəti na Adam. Tə mbərkə na ci va sləniy, a Hyala dzaa mananati wəzə hwər tsa n zə va tərəŋw tsa kaa mbəzli, mba'a bənavəshi kwal ta dzəghwa kwəma n zə kala hazləni tiba, mba'a bənavəshi piy tsaa kədi ma, ka mənishi nja mezhizhə.

¹⁸ Sana kiy, a ghwəmmə nay, tə mbərkə Adam kwətiy, sa mənti na kwəma jikir na, va tsəgha bənavə Hyala fəti kaa mbəzli gwanashi tə hidfi. Ava tsəgha na lə Yesəw Kəristəw kwərakwə. Tə kwəma ci kwətiy, sa mənti na sləni wəzə na bənavə Hyala kwal kaa mbəzli, ta dzəghwa kwəma n zə mba'a bənavəshi piy tsaa kədi ma.

¹⁹ Ghwəmmə kəə nighə kwəma va kiy, mbəzli dəŋ mənishi na ka mbəzliy məni kwəma jikir na tsəgha tə kwəma ntsa kwətiŋ tsa va di ma fəti va Hyala. Tsəgha na lə Yesəw Kəristəw kwərakwə ki. Mbəzli dəŋ mənti Hyala ka mbəzliy dzəghwa kwəma n zə, kala hazləni tiba, tə kwəma ci kwətiy, sa di ti na fəti va Hyala.

²⁰ Ma na kwəma pəhəti Hyala vaa bənavə kaa Məyizəy, ta mbə jikir vənəy tə hidfi pəhəti na. Dzəghwa tə pətsa vənəy jikirəy, tərəŋwəy

5:17 5:17 məni mazə: Mt 19:28; 1Kwər 6:2-3; 2Tim 2:12; ShiZhn 20:4, 6 **5:20** 5:20 4:15

Hyalaa mətəşahay məni wəzə hwər kaa mbəzli kwərakwə ki. ²¹ Ghalaba kiy, njasa niy kwəməvə kwəma jikir na va bərçi ta bəkwə mbəzliy, tsəgha dza wəzə hwər tsa Hyalaa kwəməvə bərçi ta bə piy tsa kədi ma kaa mbəzli. Sa ka na mənti mbəzli ka mbəzliy dzəghwa kwəma nze kala hazləni tifa, tə mbərkə Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw.

6

Mevivi kwəma jikir na nza ghwəmmə ghwəlaw

¹ Sana sənənva kiy, nda nza tsahwəti ndə ni: «Wəzəba nəw ghwəmmə lə məməni *kwəma jikir na nza Hyala mbəə mətəşə mənimmə wəzə hwər» kəa? ² Am, nava tifa tepəw. Sa nzanay, nja mbəzliy bəkwəshi nza ghwəmmə dzar kwa bəla məni kwəma jikir na. Ghənə tsəgha kiy, njaa njaa ka ghwəmmə zhiniy zhamməə zhimbə məməni nze sana diba kia? ³ A ghwəy sənay ghala vəghwə tsa mənimmə məndi va *bateməy, a ghwəmmə jakəmmə gwanammə lə Yesəw *Kəristəw. Ghalaba kiy, a ghwəmmə bəkwəmmə kwasəbə kwərakwə. ⁴ Sa bəkwəmmə ghwəmmə va kwasəbə mbə bateməy, a məndi lantəmmə li gwa'a, njasa zhanakati Didi Hyala va Yesəw Kəristəw mbə məti lə bərçi nze va gwəramti gwa'a gwa'ay,

5:21 5:21 6:23 **6:1** 6:1 3:5-8, 31; 5:20 **6:2** 6:2 6:6; 7:4 **6:3** 6:3-4 Gal 3:27; Kwəl 2:12; Tit 3:5; 1Pi 3:21; Mt 28:19 **6:4** 6:4 2Kwər 5:14-15, 17; Gal 6:15; Kwəl 3:1-5, 10

tsəgha dza ghwəmmə gha tsahwəti yəwən nzəy kwərakwə.

⁵ Njana nzana jakə ghwəmmə kwasəbə mbə məti ciy, jakə dza ghwəmmə nza kwasəbə mbə zhakati tsa ci mbə məti kwərakwə. ⁶ A ghwəmmə sənay, ghala pətsa danwavəgha məndi va Yesəw Kəristəw vəgha tsəm ka mətiiy ghəciy, ghalaba danwavəghammə Hyala vəgha tsəm lə nzəy tsa ghwəmmə va gəmgəm tsa niy nza mba'a ghwəmmə bəkwəmmə kwasəbə kwərakwə, ta mbə kwəma mbə nefer ghwəmmə va jikir naa kərəta. Kala dza kwəma jikir naa sləkəmmə ghwəla. ⁷ Va sa nzanay, bərçi va kwəma jikir naa dzəkən ntsa məti məti tsa ghwəlaw. ⁸ Njana nzana mba'a ghwəmmə bəkwəmmə kwasəbə Kəristəwəy, a ghwəmmə sənay, ta piy dza ghwəmmə kwasəbə kwərakwə. ⁹ A ghwəmmə sənay ki, a Yesəw Kəristəw zhakatiy mbə məti, ka zhini naa məti ghwəlaw. Bərçi va məti gar zhiniy bəhwə ghwəlaw. ¹⁰ Ghala pətsaa niy mətiiy na vay, lə kwəma mbəzli jikir na mətiiy na, kwətij səda ci gwa'a tsəgha. Ma sa zhini na tsaa piy nana kiy, ta Hyala piy na gwa'a tsəgha. ¹¹ Ava tsəgha pə ghwəy nighəti ghən tsa ghwəy kwərakwə ki. Nja mbəzliy bəkwəshi ghwəy fəy ghən tsa ghwəy dzar kwa məni kwəma jikir na. Ma kwa kwəma Hyala na, ka mbəzliy piy ghwəy, tə sa nza ghwəy jakəjakə lə Yesəw Kəristəw.

¹² Njana nzana tsəgha kiy, nəghətaa ghwəy

dzaa zləβa kwəma jikir naa kwəməvə bərçi mbə vəgha ghwəy va dzaa mətita, ta pəmənəwəy ghənzəə dzəmbə məni kwəma mawti na ma. ¹³ Ka zlatanavə ghən tsa ghwəy ghwəy kaa kwəma jikir na a ghənzə mənti vəgha ghwəy, ka sa βə na ta dzaa məni na dī na kwəma jikir na li ma. Njana nza ghwəy ka mbəzliy bəkwəshi va na tsəgha na va kwəma, zhini mba'a ghwəy zhakatinəwəy ta tsahwəti nzəyəy, war kaa Hyala pə ghwəy zlanay ghən tsa ghwəy. A ghənzə pəmənəwəy dzəghwa kwal tsaa məni na wəzə na kwəma.

¹⁴ Njana nzana, tə mbərkə wəzə hwər tsa Hyala ghwəy kwəməvə kwal tsaa dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tīβa, kala kama tə nəw *kwəma pəhəti nay, əntaa kwəma jikir na sləwanəwəy ma.

Zlay ghən tsa ghwəmmə ghwəmmə kaa Hyala, ta məni na wəzə na kwəma

¹⁵ Ghənzə tsəgha kiy, njana nzana tə mbərkə wəzə hwər tsa Hyala ghwəmmə kwəməvə kwal tsaa dzəghwa kwəma nzə, kala kama tə mbərkə *kwəma pəhəti Hyalay, a kwal va ghwəmmə ta məni *kwəma jikir na dī naa gəzə na? Am nava tīβa tepəw. ¹⁶ A ghwəy sənay, mba'a pə ghwəy βanavə ghən tsa ghwəy kaa ndəy, War kwəma gəzə na dza ghwəy məni, mevivi tsava ndə nza ghwəy.

Sana sənənva, mba'a pə ghwəy zlanay ghən tsa ghwəy kaa kwəma jikir nay, mevivi kwəma jikir na nza ghwəy, ta bəkwə dza ghwəy. Ma

mba'a pə ghwəy zlanay ghən tsa ghwəy kaa Hyalay, mevivi Hyala nza ghwəy tsəgha! Ta məntəŋwəy dza na ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nʒə kala hazləni tifa. ¹⁷ Ma kwatanay, mevivi kwəma jikir na niy nza ghwəy. Dzəghwa ghwəy nana ki na, mba'a ghwəy diti fəti ta kwəma katan na va banavəŋwəy məndi lə nəfə tsa ghwəy kwətij. 'Wəsa pə ghwəmmə kaa Hyala ta kwəma va. ¹⁸ Nana kiy, a Hyala mbəlikəvəriŋwəy səvəri mbə dəvə kwəma jikir na. Dzəghwa mba'a ghwəy zhəghəŋwəy ka mevivi nʒə, ta məni na wəzə na kwəma. ¹⁹ Ma kwəma gəzəŋwəy ya na dzar kwa kwəma mava, ge'i lə kwəma məni ndə ngəriy, ta mbə ghwəy favə, sa nza məhərli ghwəy daw ta favə kwəma nə ya. War njasa niy zlanay ghwəy va ghən tsa ghwəy gwanay kwatanə kaa hwəlfə kwəma jikir na gwanata, ka mətsəhə zhini ghən kaa Hyala lə nava kwəmay, war tsəgha pə ghwəy banavə ghən tsa ghwəy gwanay kaa Hyala, ta məni na wəzə na kwəma kwərakwə ki, a ghwəy nza ka mbəzli nʒə.

²⁰ Ghala pətsaa niy nza ghwəy ghwəlanəwəy mevivi kwəma jikir nay, niy nza shiy tifa gar iyapambəŋwəy mbə məni na wəzə na kwəmax

²¹ Ghala pətsaa niy məməni ghwəy va shi gəmgəm ni va ghəranəwəy ha'wə və shi nana kiy, wa shiy niy kwəmaxə ghwəy wəzə ni mbə niva shiya? Shiy tifa ghwəy niy kwəmaxəw. A na gəla niva shiyəy, war məti na sa ka ndəə kwəmaxə mbə məniishi. ²² Ma nana kiy, a Hyala

6:17 6:17 Zhj 8:32 **6:18** 6:18 1Pi 2:24 **6:21** 6:21 7:5; 8:6, 13; Zhk 1:14-15

mbəlikəvəriŋwəy səvəri mbə dəvə na jikir na kwəma, mba'a ghwəy məniŋwəy ka mevivi nžə. Ma shi kwəməvə ghwəy wəzə ni mbə gəla tsa nza ghwəy tsa mbə nžəy nana kiy, dəwdew dza nžəy tsa ghwəy nza kwa kwəma Hyala. Ma ləy hwəm taa nza na, nza ghwəy kwəməvə piy tsaa kədi ma. ²³ Ta na nava, mba'a kə ndə məni kwəma jikir nay, ta kwəməvə məti dza ndə ka zhəmə ci. Ma dza Hyala nanzə kiy, mba'a bənavə piy tsaa kədi ma təgəm kaa mbəzliy jakəshi lə Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw.

7

*Mbəzli bəkwə bəkwə ni nza ghwəmmə, dzar kwa *kwəma pəhəti Hyala*

¹ A ngwarməhira, ta gəzəŋwəy kwəma dəe, dzar kwa kwəma pəhəti Hyala, sa nzana mba'a ghwəy sənata gwa'a gwa'a. Ma kwəma pəhəti Hyalay, kəray ghala pətsa nza ndə tə ghwəməy, ka bərciy nza vəə dzəkən ntsa va. ² Ya lə mali ta zaləy, a ghwəmməə mbəə nighəti kwəma va. Mba'a kə zata mali tə ghwəməyəy, kwal va mali va ta bə tsahwəti zaləw, kə kwəma pəhəti Hyala. Ma mba'a kə zata tsa va mətiyəy, nahwəti kwəma tifa gar zhiniy makə mali va va bə tsahwəti zal ghwəlaw. ³ Di naa gəzəy, mba'a kə zata mali tə ghwəməy, dza na mba'a bərvata ti, mba'a dzaa bəvə tsahwəti zaləy, a nava mali mənti ghwərghwər. Ma mba'a kə zata mətiyəy, nahwəti kwəma tifa gar zhiniy makəti ta bə tsahwəti zal ghwəlaw, Ya ə zhini naa bə

tsahwəti zal ghalabay, ka dza məndiy har kwa ghwərghwər maliw!

⁴ Ava tsəgha na kwəma va lə ghwəy sana kwərakwə kia ngwarməhira. Ghwəyəy, mbəzliy bəkwəshiy gə ghwəy sana va kwəma pəhəti Hyala. Sa nzana mba'a Yesəw *Kəristəw mətīy, ka mbəərəhwə mətī ghwəy, Ka dza ghwəy nza mbə dəvə kwəma pəhəti Hyala ghwəlaw, mbəzli Yesəw tsaa zhakatiy va mbə mətī dza ghwəy nza, ta mbə ghwəmmə mənī naa təbanta kwəma kaa Hyala. ⁵ Ghala pətsaa niy nza ghwəmmə mbə mənī shiy njasa dī vəgha ghwəmməy, mbə cimmə niy nza kwəma pəhəti Hyalaa dzəkən kwəma mənī ghwəmmə jikir na, mbə ci tsaa cimmə na vay, ə niy zhini naa mətəhəmmə maw mənī kwəma va. War ə *kwəma jikir na va niy tsəkwəmmə kwa kwəma kwa kwəma, ta dzəghwa kwal mətī ki. ⁶ Ghalaba kiy, kwa dəjw tsa kwəma pəhəti Hyala niy nza ghwəmmə. Ma nana ki na, mba'a ghwəmmə mənimmə ka mbəzliy bəkwəshi və, ka mbay naa sləkəmmə ghwəlaw. Ka ghəra sləni ghwəmmə dzar kwa pəhal kwal tsaa niy tsasliti mənī va mbə kwəma pəhəti Hyalaw. Dzar kwa kwal tsa 'war'war tsa, njasa cimmə *Safə tsa Hyala ghəra ghwəmmə sləni nana.

Kwəma pəhəti Hyala citəpə na na jikir na kwəma

⁷ Ghənzə tsəgha kiy, *kwəma jikir naa *kwəma pəhəti Hyala va dza ghwəmmə ni ki

shəkəna? Am, nava tifa tepəw. Kala kwəma pəhəti Hyala tifa nzay, ka dzee sənata na jikir na kwəma nzaw. Kalaa niy gəzəkə kwəma pəhəti Hyala, ka məni mətsə gha ta sa ndə ma, kə nzay, ka dzee sənay nza na, kwəma jikir naa məni gəla shi tsəgha ni va pən nzaw. ⁸ Səvəri mbə sa nə kwəma pəhəpəhə na va: «Ka məni gha tsa' ma» kə ki na, dzəghwa kwəma jikir na mba'a kwəməvə bərciy dzəkənee, ta bəraa dzəmbə mamaw məni ya namaba hwəlfə kwəma jikir na. War kalaa niy nza kwəma pəhəpəhə na tifa nzay, ka dza məndiy sənay a kwəma jikir na tifa, kə məndi nzaw. Ka dza slən tsa kwəma jikir naa nza tifa nzaw. ⁹ Kwataŋa, ghala pətsaa niy sənata mee kwəma pəhəti Hyalay, ka ntsaa məni kwəma wəzə na niy nayee ghən tsee. Ma nana ghala pətsa favee tsa kwəma pəhəti Hyala na, mba'a kwəma jikir na təzlita. ¹⁰ Dzəghwa mba'ee mənira tsəgha, ka ndə məni kwəma jikir na. Kwəma pəhəti Hyala va kiy, nza mbəzli nza ka mbəzliy məni kwəma wəzə na, ta mbə ghəshiy piy niy pəhəti na. Dzəghwa, yən nee ki na, mba'a kwəma va məntəra ka ntsa jikir tsa ta pəəslitəra. * ¹¹ Səvəri mbə sa nə kwəma pəhəpəhə na va: Ka məni gha tsa' ma kəy, dzəghwa kwəma jikir na mba'a kwəməvə bərciy dzəkənee ta həərədaa dzəmbə

7:8 7:8 1Kwər 15:56 **7:9** 7:9 5:13 **7:10** 7:10 SləniTaH 18:5

* **7:10** 7:10 Dzəghwa tə pətsa nə məndi va: «Ntsaa məni kwəma wəzə na» kə məndiy, «Ntsaa piy» tsaslitə məndi kwa kwəma ka Gərekə. Ma tə pətsa nə məndi va: «Ndə məni kwəma jikir na» kə məndi difa na, «Ntsa mətə mətə tsa» kə ghəshi. **7:11** 7:11 Ghava 3:13

møni kwøma jikir na. Dzøghwa sa cikøvørida kwøma pøhøpøhø na va, ntsa jikir tsa nza gha kø ki na, mba'a kwøma jikir na va pøøslitøra. ¹² Di naa gøzø kiy, kwøma pøhøpøhø na va na, Kwømaa søkø va Hyala na katan katan. Ya namaða kwøma gøzø møndi mbø ða na, kwøma Hyala katan, lø kwal tsa nzø, wøzø ghønzø ta ndø ngøri.

¹³ Øy, ya sa nzana tsøgha kiy, ø nzana mba'a shi wøzø ni zhiniy mønishi ka shiy møntøra ka ntsa jikir tsa, ta pøøslira ki shøkøna? Am, nava tifa tepøw! Waa ø kwømavø kwøma jikir na børci søvøri mbø kwøma pøhøti Hyala va wøzø na, ta møntøra ka ntsa jikir tsa, ta pøøslira, ta mbøø køslati sløn tø kwøma jikir na. Sa ðøvø kwøma jikir na va kwøma pøhøti Hyala va wøzø na ta pøøslira kiy, ghalaba cikøvøri na gømgøem tsa nzøø dzøti ngwøla gwa'a gwa'a.

Njasa nakøn kwøma mbø ndø jikir na møtsøø dzøkøn ndø

¹⁴ A ghwømmø sønay, ma na *kwøma pøhøti Hyalay, lø safø tsa nzø ðewðew tsa pøhøti na. Øy, ma na nee nee kiy, ndø ngøri nzee gwa'a tsøgha. Mba'a *kwøma jikir na møntøra ka mava tsa nzø. ¹⁵ Sønay ghønee tø shi møni yaw. Sa nzana shi ðee møni mbø næfø tseyey, ka møni niva yaw. Ma shi ðimee mbø næfø tsee na, ghøshi shi mønee. ¹⁶ Nay gha ki, mba'ee møni shiy kala kama ghøshiy shi ðee mbø næfø tseyey, e zløbati kwøma pøhøti Hyala, mba'ee ðøti ka sa wøzø na

di na gəzə. ¹⁷ Va tsəgha na ki, ma kwəma jikir na va kee məni kiy, yən məni naw, kwəma jikir na va mbə ya məni na kwəma va. ¹⁸ E sənay karkar, yən yən ndə ngəriy, daw na bəlitee ta mənti na wəzə na va kwəma di Hyala pən. Tərənw yən di məni ni wəzə ni shiy na, a ka mbay yaa məntishiw, tsəgha. ¹⁹ Ni wəzə ni va shiy dəe məni na, ka mənishi yaw, ma ni gəmgəm ni va shiy di mee məni na, ghəshi ni mənəe ki ²⁰ Nay gha ki yən məni shiy, kala kama ghəshiy shi di yay, yən mənishi naw, kwəma jikir na va mbə ya mənishi na.

²¹ Ma shi nzee mbə məni nana yən nighəy: Ghala pətsa dəe mənti na wəzə na va kwəma, dzəghwa kap pən kəsəvə məni nzəy, kee zhiniy nighə bə na, yən mbə məni kwəma jikir na. ²² A na mbəba mbəba mbə nəfə tseyey, mbə di nəw kwəma pəhəti Hyala nzee tərənw! ²³ Ma kee nighə bə na, mba'a nihwəti shiy mbə ya, lə bərçi və shi! Ka njəghəzliva lə kwəma təkəe va wəzə na mbə nəfə tsee. 'Wakəvə niva shiy ki na mba'a ghəshi mbahəhwəra, ka məntəra ka mava tsa kwəma jikir na.

²⁴⁻²⁵ Na nee də'wə ghən tsee mbə nəfə tseyey, mbə nəw kwəma pəhəti Hyala nzee. Ma vəghee na, ka nəw kwəma jikir na. A ngəra'wə kənee nee ki mbəzlia! Wa ntsaa dzaa mbəlantəra va vəghee na pəmərəa dzəmbə məti kia mbəzlia! War Hyala na sa dzaa mbəlantəra, səvəri mbə Yesəw *Kəristəw Ntsaa sləkəmmə! 'Wəsa nə ya ngəta.

8

*Nza tsa nza ndə kwa kwal Hyala tə mbərke
bərçi banavə *Safə tsa nzə dewdew tsa*

¹ Nana ki ghənzə tsəghay, ntsaa jakəy lə Yesəw *Kəristəwəy, ka dza Hyalaa banavə fəti ghwəlaw. ² Sa nzanay, ma bərçi Safə tsa Hyala va dewdew tsa, banavə piy mbə jakəva tsa shi lə Yesəw Kəristəwəy, aa mbəlikəvəri səvəri mbə dəvə *kwəma jikir na, lə səvəri mbə dəvə məti. ³ Ma na *kwəma pəhəpəhə nay, niy mbay naa bəkəvəri ndə mbə dəvə kwəma jikir na lə mbə dəvə mətiw. Sa nzanay, daw niy nza bərçi ndə ngəri ta nəw kwəma gəzəkə na. Ma kwəma mbata ma kwəma pəhəpəhə na va kiy, a Hyala mənti nanzə ki. Zəghwə nzəə ghwənikə naa dzəti hidī, mba'a səəkəə zhəghəy ka ndə ngəri, ka sənay njasa maw vəgha ndə ngəri kwəma jikir na, mba'a mətiy tə mbərke kwəma ghwəmmə jikir na. Ava tsəgha basanakən Hyala ngwəvə kaa kwəma jikir na mbə vəgha ndə ngəri. ⁴ Sa mənti na va tsəgha kiy, ta mbay ghwəmməə mənti kwəma wəzə na va dī kwəma pəhəti na, sa nzanay, kwəma dī safə tsa Hyala na sa məni ghwəmmə. Ka məni kwəma dī vəgha ghwəmmə ghwəmməw ⁵ Ntsaa məni kwəma dī vəgha ciy, ta nakən mətsə dza kwəma dī vəgha ci vaa dzəkən məhərli ntsa va. Ma mba'a kə ndəə məni kwəma dī Safə tsa Dewdew tsa na, mba'a Safə tsa dewdew tsa va nakən mətsəə dzəkən məhərli ci kwərakwə. ⁶ Mba'a

8:1 8:1 1:18; 5:1

2:7-8; 2Kwər 5:21

8:6 6:21; Gal 6:8

8:2 8:2 3:27; 7:7-11

8:4 8:4 6:22; 7:4; 13:10; Gal 5:16, 25

8:3 8:3 Gal 4:4; Flp

8:6

kə məhərli ndə dzataa dzəkən kwəma di vəgha ciy, ta kwəməvə məti dza tsava ndə. Ma mba'a kə məhərli ndə dzataa dzəkən kwəma di Safə tsa dəwdew tsa na, ta kwəməvə piy tsa kədi ma mba'a zərkə dza na. ⁷ Ma ntsaa fakən məhərli ciy dzəkən kwəma di vəgha ciy, *ndə jaka tsa Hyala na tsava ndə, ka nəw kwəma pəhəti Hyala naw. Ka mbay nəw nzə na tala baw. ⁸ Ntsaa məni kwəma di vəgha ciy, ka dza naa sənay məni kwəmaa təbanta kaa Hyalaw.

⁹ Ma ghwəy ta na tsa ghwəy ghən na ghwəy kiy: Va vəgha ghwəy fa ghwəy kwəma məni ghwəyəw. Va Safə tsa Hyala dəwdew tsa fa ghwəy kwəma. Sa nzana, mbə ghwəy Safə tsa va nzəyəy. Ma na ntsa kama Safə tsa Kəristəw mbə nəfə tsa ciy, ntsa Yesəw Kəristəw na tsava ndəw. ¹⁰ Mba'a kə Yesəw Kəristəw mbə nəfə tsa ghwəy, ya war tsəgha dza ghwəy ta məti tə hidi va kwəma jikir nay. War ta zhini dza ghwəy piy tə mbərkə Safə tsa Hyala, sa nzana mba'a Hyala məntənwəy ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tiba. ¹¹ War kama na katan kə Safə tsa Hyalaa zhanakati Yesəw Kəristəw va mbə məti mbə nefer ghwəyəy, war ta zhanakati vəgha ghwəy va dzaa mətita dza na mbə məti kwərakwə lə Safə tsa nzə va dəwdew tsa nzəyəy mbə ghwəy!

¹² Ghənzə tsəgha kiy ngwarməhiray, shiy tiba vəgha ghwəmmə dzaa dəw va ghwəmmə, ta fə kwəma ghwəmməə dzəghwa sa di naw. Va Safə tsa dəwdew tsa dza ghwəmməə fa kwəma

nana. ¹³ Ta na nava, war mba'a pə ghwəy məni shi di vəgha ghwəyəy, ta bəkwəñwəy dza ghwəy. Ma mba'a pə ghwəy zlanay kwal kaa Safə tsa dəwdəw tsa a ghəci kəətiñwəy ta pəəsliti məni shi di vəgha ghwəy vay, ta kwəmavə piy tsa kədi ma dza ghwəy. ¹⁴ Ma mbəzliy fa kwəma va Safə tsa Hyala mbə nzəy tsa shi kiy, ghəshi na ndərazhi Hyala. ¹⁵ Safə tsa nzə va ndəñwəy Hyalay, saa məntəñwəy ka mevivi gar zhini ghwəy hazləni kwa kwəma Hyala naw! Əhəñ. Safə tsa məntəñwəy ka ndərazhi nzə, ka bəmmə bərci ta har Hyalaa Dəmmə, A Di, gha Dəñəy, pə ghwəmmə kaa har nzə. ¹⁶ Ya Safə tsa Hyala va də'wə ghən tsa ciy, ka gəzəmmə mbə nefer ghwəmmə, ndərazhi Hyala nza ghwəy, kə. ¹⁷ Njana nza ghwəmmə ndərazhi nzə kiy, war ta kwəmavə shi wəzə ni va fəyəmmə na dza ghwəmmə. Ghwəmmə lə Kəristəw dza naa kwəmashi. Mba'a pə ghwəmmə mbə sa ngəra'wə kwasəbə katanəy, ta kwəmavə shəndəkə dza ghwəmmə kwasəbə kwərakwə ki.

Tsa ghwəmmə shəndəkə tsa fəy ghwəmmə ghən ti

¹⁸ Ma na ngəra'wer sasa ghwəmmə ni sana tikə tə hidī ni diy, e sənay, na navay, ya ta jəw tsətsə na: Ka dza ghəshiy yəməva lə shəndəkə tsa dza Hyala ta bəmməw. ¹⁹ Ya wa shi ngati Hyalaa dzəti hidī sana gwa'a gwa'ay, tərəñw

8:13 8:13 Gal 6:8; Ef 4:22-24 **8:14** 8:14 1Zhñ 2:29-3:1 **8:15** 8:15 Mk 14:36; Gal 4:5-7 **8:17** 8:17 5:12; Gal 4:7; Flp 3:10-11
8:18 8:18 2Kwər 4:17 **8:19** 8:19 Kwəl 3:4; 1Zhñ 3:2

nzəghəshi ghəshi mbə ndəghə vici dza Hyalaa ci ndərazhi nzə dzəti ngwəla. ²⁰ Shi ngati Hyala vaa dzəti hidī gwanashiy. Aa banti dəvə nzə ti shi, mba'a zhəghətishi ka shi gəmshi ni. A na shi va də'wə ghən tsa shiy, ə niy mawti ghəshi tsəghaw. War Hyala va sa təkəvə na na, mba'a banti dəvə nzə ti shi. Ya tsəgha nzə fa na, zamti ghən Hyala tsəgha bətə ta kwəma shi tə hidī kiw. Aa zhiniy banavəshi shi ka ghəshi fəy ghən tsa shi gəzlinə ti shi dība. ²¹ Sa nzanay, ya shi ngati Hyala va na, ta mbəlantishi dza na. Ka dza ghəshiy ghwabə ghwəlaw. Njasa nza ndərazhi Hyala va: Ka sləkə ghən tsa shi, lə shəndəkə ti shiy, tsəgha dza shi ngati Hyala va gwanashiy nza. ²² A ghwəmmə sənay ghala ghati na, pa' sanay, war mbə ngəlvə na shi ngati Hyala gwanashi va ngəra'wə, nja maliy kemahə va ta ya zəghwə. ²³ Kwataka ghəshi na shi mbə ngəlvə kwətishi kiw, ya ghwəmmə ghwəmmə shi ghati Hyala va fə shəndəkə dzəti ghwəmmə, lə Safə tsa nzə va dəwdew tsa ndammə na kiy, mbə ngəlvə nza ghwəmmə mbə nefer ghwəmmə kwərakwə. Ka ndəghə vici dza Hyalaa səkə ta kərkamti zhəghəmmə ka ndərazhi nzə, sa ka na kərnīy mbəlanti vəgha ghwəmmə va ngəra'wə. ²⁴ Ta na mbəliy, a Hyala mbəlantəmmə, a na nzanay, ka nay mbəli tsa mbəlimmə ghwəmmə va ghwəmmə lə mətse nana diw. War ghən na sa fəy ghwəmmə gəzlinə ti. Ma mba'a pə ghwəmmə niy nay lə mətse ghwəmmə nzay, ka dza ghwəmmə zhiniy fə ghən gəzlinə ti nzaw.

8:20 8:20 Ghava 3:17-19
2Kwər 5:7; Ebr 11:1

8:23 8:23 2Kwər 5:2-5

8:24 8:24

Sa nzanay, ndə tifa mba'a dzaa zhiniy fə ghən tsa ci gəzlinə ta shiy tsəhəshi mbə dəvə ciw. ²⁵ Njana nashi ma ghwəmmə shi fəy ghwəmmə va ghən tsa ghwəmmə gəzlinə ti shi diy, war ə dza ghwəmmə nəw lə ndəghə shi tsəgha.

²⁶ Ya *Safə tsa Hyala dəwdew tsa kiy, mbə kəətimmə na mbə daw bərci tsa ghwəmmə, sa nzana kala sənay ghwəmmə njasa təbə ghwəmmə cə'wə Hyala. Ka naa dza də'wə ghən tsa ci na, ka cə'wə Hyala tə ghwəmmə mbəba mbəba lə gəzə kwəma mbay ma ghwəmmə gəzəkə lə miy tsa ghwəmmə. ²⁷ Ma Hyala nanzə ghənzə saa sənanti pətsa mbə nəfə tsa ndə gwa'a gwa'a ki na, mba'a sənata kwəma di Safə tsa Dəwdew tsa gwa'a. Sa nzanay kwəmaa təbə va Hyala na sa ka Safə tsa dəwdew tsa vaa cə'wə va Hyala ta mbəzli nɛ. ²⁸ Mbəzliy di kwəma Hyala, shi harvə na ta mənɪ kwəma di nay, a ghwəmmə sənay, ya nimaba shiy na shiy kəsashiy, kar ghəshiy mənishi ka shi wəzə ni ti shi. ²⁹ Sa nzana mbəzliy niy tərati Hyala kwatanatay, mbəradzəta tarəkə na məntishi nja Zəghwə nɛ va. Ma nza Zəghwə nɛ va mbəə nza ka məkaji tsa kən ngwarməmə dɛɛ ni ki. ³⁰ Dzəghwa na kaa mbəzliy taranakəshi na va kwəma va ki, mba'a harvəshi. Sa harvəshi na na, mba'a məntishi ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nɛ kala hazlənɪ tifa. Sa məntishi na tsəgha na, dza na mba'a banavəshi shəndəkə tsa nɛ.

8:25 8:25 2Kwər 4:18 **8:27** 8:27 Cem 139:1 **8:28** 8:28
 Zhəwbə 2:10; Ef 1:11 **8:29** 8:29 Kwəl 1:18; Ebr 1:6 **8:30**
 8:30 1:7; 5:2; 2Tes 2:13-14

Njasa dítømmø Hyala

³¹ Nana ki njana nza Hyala dza kwa na ghwømmø bəlay, tsahwəti ndə tifa gar pati jaka lə ghwømmø ghwəlaw. ³² Kwa vəghwə tsa nzana lə Zəghwə nzəta Hyala zlay ma, dza na mba'a ghwənikə ta səəkə ghəciy mətiy tə mbərkə kwəma ghwømmø jikir na kiy, kala dza ghənzə mbəə bəmmə ya nimaba shiy na? ³³ A ntsaa dza vaa har mbəzli təravə Hyalaa dzəti ngwəvəa? Tsava ndə tibaw. Hyala va də'wə ghən tsa nzə gəzəkəvəri na, fəti tar kabakashiw, kə. ³⁴ A ntsaa dza vaa basanakənsi ngwəvəa? A Yesəw *Kəristəw də'wə ghən tsa ci mətiy ta kwəma shi jikir na, zhini na kaa naa gwəramti va difa na, mba'a zhakatiy mbə məti. Sa zhakatiy nay, mba'a dzaa nzəyəy vəgha Hyala, tar bəla kwa bəzəmə nzə. Ka cə'wə Hyala tə ghwømmø. ³⁵ Wa niva shiy dza vaa mbay tihəvərimmə lə di tsa dimmə Yesəw Kəristəw kia? Ya səə səvərimmə nahwəti kwəma, ya ə sammə mbəzli ngəra'wə, ya mbə ma nza ghwømmø, ya mbə ndərma, ya ə səəkəta kwəma gəmgəm naa dzəkən ghwømmø, ya ə bəkwəmmə məndiy, shiy tifa dzaa tihəvərimmə lə di tsa dimmə Yesəw Kəristəwəw. ³⁶ Ta na navay war nja kwəma tsasli ti məndi va mbə zliya dza kwəma kən ghwømmø nza. Ma kə məndiy:

A Ndə sləkəpə, ava war tə mbərkə kwəma gha

8:31 8:31-34 Ezay 50:8-9 **8:31** 8:31 Cem 118:6 **8:32** 8:32 5:8; Zhj 3:16 **8:34** 8:34 4:25; SləniKY 2:33; Ebr 7:25; 1Zhj 2:1
8:35 8:35 2Kwər 5:14 **8:36** 8:36 Cem 44:23; 2Kwər 4:11

nza məndi war mbə pəla bəkwənwəy ya hwəmba.

War nja tənkesli mbambahe məndiy dzəti pətsa dza məndi ta slaslashi ta həənishi məndi zhəghətənyə! kə məndi.

³⁷ Ya tsəgha nzo kiy, war ghwəmmə na shiy dzaa nza ka miydalahi gwa'a gwa'a. Sa dza Yesəw Kəristəw tsaa dīmmə vaa kəətitəmmə. ³⁸ Va sa nzanay, e sənay, na navay, nihwəti shiy tifa mba'a ghəshi dzaa tihəvərimmə lə dī tsa dīmmə Hyala va səvəri mbə Yesəw Kəristəwəw. Ya bəkwə bəkwə nza ghwəmmə, ya tə ghwəməmmə nza ghwəmməy, war mbə dīmmə dza naa nza. Ya ka kwal Hyala, ya nihwəti shi nza bərci və shi mə ghwəməy, ka təhəvərimmə ghəshi liw. Ya kwəmaa məniva sənəvna, ya naa taa məniva taa nzay, ka təhəvərimmə na liw. ³⁹ Ya nihwəti shi ka bərciy dzar tə ghwəmə, ya ni takə takə, ya nimaba shi ngati Hyala gwa'ay, ka təhəvərimmə ghəshi lə dī tsa dītəmmə Hyala va səvəri mbə Yesəw Kəristəw Ndə sləkəmməw.

9

*Kwəmaa dzəkən hwəlfə ka *Izərayel*

¹ Kwəma dzee na ta gəzə sanay, kwəma katan na na, ntsa mbə nəw *Kəristəw nzee, ka sla dzərvə yaw. Mbə cira na Safə tsa dēwdəw tsa njasa nza kwəma gəzee va ka sa katan na, ya nəfə tsee na, mba'a zləbavə tsəgha. ² Yənyə,

8:37 8:37 1Zhḡ 5:4-5 **8:38** 8:38 Ef 1:21; 1Kwər 3:22; 15:24; 1Pi 3:22 **8:39** 8:39 5:5; Zhḡ 3:16; 2Kwər 13:13; Ef 1:4; 2:4; 1Tes 1:4; 2Tes 2:16 **9:2** 9:2-3 Səvəri 32:32

nja ntsa mbə mbəri nzee, ya hwəm̄ba na, mbə zhəra nəfə tsee ³ ta kwəma mbəzli mbə hwəlfə ghəy ghəy *ka Zhəwifə. Ngwardəhira na ghəshi. Mba'a kə Hyala gar bazlantəra, ka təhəvərifa lə Yesəw, ta mbə ka Izərayel mbəlishi nzay, wəzə dzee favə tsəgha nza. ⁴ Ghəshi kiy, jijihiy Izərayel na ghəshi. Hyala təravəshi na mba'a məntishi ka ndərazhi n̄zə. Dzəghwa mba'a cintishi njasa nza shəndəkə tsa n̄zə, dza na mba'a slaghwa kiri kwa jipə shi li. Mba'a bənavəshi *kwəma pəhəti na ngəshi, mba'a cintishi njasa ka ghəshi pəra'wanta dəvə shi. Dza na mba'a mbəlanakəshi miy tsa n̄zə, ta mananshi shi wəzə ni ghəngħən ghəngħən. ⁵ Səvəri mbə hwəlfə mbəzli yakə jijihiyəy, ghala səəkə tə *Abərahəm səvəri ghəshi. Zhini sa səəkəy Kəristəw, ta nza ka ndə ngəri bə na, səvəri mbə hwəlfə shi məndi yakə difa. Ghənzə tsəgha kiy ə pə ghwəmməə fal Hyalaa sləkə shiy gwa'a gwa'a ya hwəm̄ba n̄zə. *Amin! *

⁶ Ya tsəgha n̄zə bay, ə nə ya, mənti kwəma n̄zə va niy gəzəkə Hyala məni n̄zə naw pənəw, əhəj. Ma kwəma dəe gəzəy, gwanashi na jijihiy Izərayel ka mbəzli Hyalaw, dəe gəzə.

⁷ Ya jijihiy Abərahəm kiy, gwanashi niy nza

9:4 9:4 mənti shi ka ndərazhi n̄zə: Səvəri 4:22; 'Wəzh 11:1; shəndəkə: Səvəri 16:10; 24:16-17; 40:34-35; sla kiri: Ghava 17:7; Səvəri 24:7-8; kwəma pəhəti Hyala: Səvəri 20:24; mbəlanakə miy: 3:2, 4; 4:13, 17; Gal 3:6, 14 **9:5** 9:5 15:8; Səvəri 3:6, 15; Kəristəw: Mt 1:1; Rm 1:3-4 * **9:5** 9:5 Ma kə nihwəti mbəzli kaa gəzə kwəma vay: Kəristəw tsa vay, Hyala na. Ghəci sləkə shiy gwa'a gwa'a! ə pə ghwəmməə fal ya hwəm̄ba, kə ghəshi.

9:6 9:6 3:3-4; 2:28-29 **9:7** 9:7 Ghava 21:12; Mt 3:9

ghəshiy jijihiy Abərahəm slar slar ni njasa niy gəzanakə Hyalaw. Sa nzana ma kə Hyala niy ni ngəciy: «Mbəzli mbə hwəlfə *Izakə na shi dza məndiy har ka jijihija slar slar ni» kə niy ni. ⁸ Ma mbə gəzə kwəma va ghwəmməə nighə tsəgha kiy, nihwəti ndərazhi yakə Abərahəm na niy mənishi ghəshi ka ndərazhi Hyalaw. War kwataka ndərazhiy niy yakə Abərahəm dzar kwa kwəmaa niy gəzanakə Hyala va na jijihiy Abərahəm slar ni. ⁹ Ma kə niy ni ngəciy: «A Abərahəm, kee zhəkə ge'i lə vəghwə tsa nza ghwəmmə tsa mbə sanay, *Sara yakə zəghwəə zal» kə niy ni.

¹⁰ Kwataka sava na difa kiw. Tsəgha mənta na lə ihwəhwər yakə *Rebeka va ghəshi lə jijimmə Izakə ¹¹⁻¹² Ma kə Hyala niy ni kaa ngəciy, a tsa jəw tsa va zəghwə dzaa bəhwə dikə va zəmbəghəy tsa dikə tsa, kə niy ni. Ghala vəghwə tsa gəzə Hyala va kwəma va tsəghay, Rebeka ghwəla ta ya ndərazhi va niy nza na, ya gar nə ghwəmmə, sa mənti tsahwəti kwəma jikir na, mba'a tsahwəti mənti na wəzə na, va tsəgha mənti na tsəgha, pə ghwəmmə. Na na Hyalay, ə gwəravə naa mənti tsəgha ta mbəə cipə njasa ka naa məni nanzə kwəma, njasa di na ya hwəmba, ka təra ni nzə mbəzli dzar mbə mbəzli njasa di na, kala kama tə sləni wəzə na mənti ghəshi. ¹³ Njasa nzana va tsəgha məndi tsasliti mbə zliya difaa dzəkən ihwəhwər Rebeka va. Ma kə məndi na: «*Zhakwapə na tsee, e diti, mba'ee

9:8 9:8 Gal 3:7; 4:23 **9:9** 9:9 Ghava 18:10, 14 **9:10** 9:10-12 Ghava 25:21-23; Rm 11:6 **9:13** 9:13 Mala 1:2-3

zlay *Ezaw» kə Hyala, kə məndi.

¹⁴ Ghənzə tsəgha kiy, njaa dza ghwəmmə nia? Ka məni kwəma Hyala lə kwal tsa nzəw, dza ghwəmmə ni na? Am nava tiba tepəw! ¹⁵ Aa niy gəzanakə kaa *Məyizə ghala mbəradzəta, ma kə niy niy: «Ma yənəy, kaa ntsa dee məni wəzə hwər dzee məni wəzə hwər. Ta ntsa dee hwər tsee zhəra dza hwər tsee zhəra» kə niy ni. ¹⁶ Mba'a kə Hyala təravə ndə, dī na gəzə kiy, ka nzana lə dī tsa ntsa va, ya tə kwəma mənti ntsa vaw, war Hyala təravə na tsəgha, lə wəzə tsa nzə, tə sa dī na təra ci ¹⁷ Ava tsəgha gəzəkə Hyala kaa *Farawan, mazə ka *Ezhipətə mbə zliya nzə diba. Ma kəy: «Yən tivəŋa naa fiyŋa ka mazə, nza gha zhiniɔa ghən, ma sa ka gha zhiniɔa ghən na, nzee mbəə canshi bərcee kaa mbəzli, nza slən tsee mbəə dzantəvay tə hidi gwa'a gwa'a» kə. ¹⁸ Ava tsəgha na na Hyala. Kaa ntsa dī na məni wəzə hwər ka naa məni, ntsa dī na mənti ka ndə zhini ghən na, mba'a mənti.

Ndə tibiaa kambə ghəpə mbə kwəma məni Hyalaw

¹⁹ Sa nzana va tsəgha kiy, nda nza tsahwəti ndə ni «Ya sa nzana tsəgha na, waa shi zhini Hyalaa bə fəti kaa mbəzlia? Ta mbay ndəə mənti nahwəti kwəma dzəghwakən na bərkanati na va kaa ndə shəkəna?» kəy. ²⁰ Gha gha ndə ngəri tsa ngati Hyala va kanta ghəpə lə dəw gəla kwəma tsəgha na va kiy, wa ndə

9:14 9:14 3:5; Nəw 32:4 **9:15** 9:15 Səvəri 33:19; Mt 20:1-15

9:16 9:16 Ef 2:8 **9:17** 9:17 Səvəri 9:16 **9:18** 9:18 Səvəri 4:21; 7:3; 9:12; 14:4; 1Pi 2:8 **9:20** 9:20 Ezay 29:16; 45:9

nza ghaa? Kwəma səəkə ghaa favə rəkidiy gəzə kaa ndə nga ghəəni: «Tawa ngatəra gha tsətsəa» kəa? ²¹ A kwal va ndə nga ghəəni ta məni shi dī na lə rikidi. Mba'a kəə dīy, nga' ngavəri, mba'a ngati shaka kwa cihwan̄wa lə tsahwəti, ma tsahwəti na, mba'a ngati shaka kwa ta er gəmshi ni li.

²² Njasa nza ndə nga ghəəni va lə ghəəniy, ava tsəgha na Hyala lə ke ngəri kwərakwə ki. Ya njaa dī na məni li shiy, kwəma gha mbə kwəma nzəw. Ə dī na mbəzliy sənay bə nəfə tsa nzə, mba'a cintishi bərçi nzə, dzəghwa na ki ka sə'wa kwəma mbəzli bəti na va nəfəə dzəkən shi, dza na ta zamtishi, war ka sə'wa, war ka sə'wa. ²³ Dībay ə dī Hyala mbəzliy sənay njasa nza shəndəkə tsa nzə, dza na ta fəə dzəti ghwəmmə, ghwəmmə shi məntəmmə na va wəzə hwər. Ghala mbərədzəta niy fəyəmmə na vəgha bəla, ta fə shəndəkə tsa nzə vaa dzəti ghwəmmə. ²⁴ Ghwəmmə gwanamməy, mbəzli mananatishi Hyala wəzə hwər mba'a harvəshi ta nza ka shi nzəə gə ghwəmmə. Kwataka mbə hwəlfə *ka Zhəwifə harvəmmə naw, pa' mbə hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə harvə na mbəzli. ²⁵ Njasa niy gəzəkə Hyala va mbə zliya tsasliti 'Wəzhe *ndə gəzə kwəma Hyala. Ma kə niy niy:

Hwəlfə mbəzliy niy kama ka mbəzlee kwatan̄ay, ta harshi dzee, ka mbəzlee.

Hwəlfə mbəzliy niy dīmee kwəma shi kwatan̄ay,

ta dī kwəma shi dzee.

²⁶ Ge'i dzəghwa tə pətsaa niy gəzanakəshee va yən Hyala:

«Ghwəyəy, mbəzlee nza ghwəyəw!» pənəy, ava zhəghwa tə pətsa va dzee ta harshi yən Hyala kwa bəpə piy: «Ghwəyəy ndərazhee nza ghwəy!»

pən ngəshi, kə niy ni.

²⁷ Ma na hwəlfə ka *Izərayeləy, a *Ezay ndə gəzə kwəma Hyala gəzamti kwəma gəzanakə Hyalaa dzəkən shi gwa'a, ma kəy:

Ya war nja ndarghə kwa həl na mbəzli mbə hwəlfə ka Izərayel dən tsa shiy, war nihwəti mbəzli jəwə gwa'a tsəgha na shi dza Hyalaa mbəli mbə shi.

²⁸ Ka dza kwa sləkəpəə dzamti vəghwəw, ta səkə dza naa dzəti hidī, ta mənī shi gəzəkə na va mənishi gwanashi, kə.

²⁹ Zhini bə na, mba'a Ezay tsa va niy gəzəkə kwatanata:

Kala sa tərəmbəy Hyalaa sləkəpə va nza bərci vəə dzəkən shiy gwa'a gwa'a nihwəti mbəzli mbə hwəlfə ghwəmmə jəwə nzay,

ci ghwəmmə zammə gwanammə nza, nja mbəzli mbə məlmə ka *Sədəm lə shi mbə məlmə ka *Gwəmər, kə niy ni.

*Ka kwəmavə tsəhə ndə kwa kwəma Hyala, lə nəw *kwəma pəhəpəhə naw*

³⁰ Mbə kwəma va tsəgha kiy, a ghwəmmə nay, ta na *mbəzliy kamaa ka Zhəwifəy, niy pəla kwal tsaa dzəghwa kwəma Hyala ghəshiw. Dzəghwa Hyala sana kiy, mba'a məntishi ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nʒə kala hazləni tifa, sa banavə ghəshi nefer shi. ³¹ Ma hwəlfə mbəzli ka *Izərayel nashi ki na, mbə pəla kwəma pəhəti Hyala ghəshi niy nza ta nəw, nza ghəshi mbəə mənishi ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa. Sa kwəməvə ghəshi na, mba'a ghəshi kərayshi mbə kwal. ³² Sa wana kərayshi ghəshi kwa kwal kia? Sa niy banavə ma ghəshi nefer shi kaa Hyala. Ma mbə zəzə kwəma shiy, a ghəy dzaa məniŋəy ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala tə kwəma məni ghəy, kə ghəshi niy ni. Mba'a təhwəni tsatsatishi tə hakwə tsa nə məndi va hakwə tsa təhwəni, kə məndi ki. ³³ Hakwə tsa vay, a məndi gəzəkə kwəmaa dzəkən mbə zliya, ma kə məndiy: A kə Hyalay:
 Avee fəy hakwə† tsa dza mbəzliy tsa təhwəni ti mbə məlmə *Shiyəŋw,
 kəlba dza səfa mbəzliy fəladı dzəy ti ta bə tərə dza naa nza.
 Ma ta nza ki, ya wa ntsaa dzaa banavə nəfə tsa ciy,
 ka dza naa nza hashiw, kə.

10

¹ A ngwarməhira, jəw dee ka Izərayel mbəlishiw, ghənzə na kwəma cə'wee va Hyala,

9:30 9:30 10:20 **9:31** 9:31 10:2-3 **9:32** 9:32 4:4-5 **9:33** 9:33 Ezay 8:14; 28:16; 1Pi 2:6-8 † **9:33** 9:33 Ma hakwə tsa va, ya kəlba va kiy, ghəci na Yesəw Kəristəw. **10:1** 10:1 9:1-3

ya hwəm̄ba mbə cə'wee. ² Na navay, e sənay a ghəshiy dī nəw Hyala tərən̄w. Ə na na nzanay, sənata kwəma ghəshi mbə dī nəw Hyala shi vaw. ³ Sənay kwal tsa cintishi Hyala kaa mbəzli ta dzəghwa kwəma n̄zə ghəshiw. Sa dza ghəshi na mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə pəla tsa shi kwal də'wə ghən tsa shi, ta dzəghwa kwəma Hyala. Dzəghwa tsəgha ki, kala dī ma fəti ghəshi va Hyala ta zləba kwal tsa cimmə na va, ta dzəghwa kwəma n̄zə ghwəmmə. ⁴ Sa nzanay, mbə *Kəristəw kərkəva kwəma pəhəti Hyala. Ya wa ntsaa banavə nəfə tsa ciy, ta mbay dza naa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tiba.

Ta mbəliti mbəzliy banavə nefer shi, dza Hyala gwanashi

⁵ A *Məyizə niy tsaslitiy dzəkən njasa dza ndəə kwəmavə dzəghwa kwəma Hyala dzar kwa kwəma pəhəpəhə na. Ma kə niy niy: «Ntsaa dzaa nəwti *kwəma pəhəti Hyala va gwanatay, ta kwəmavə piy dza na tə sa nəwti na kwəma va» kə niy ni. ⁶ A na dzəghwa kwəma Hyala tə sa banavə ndə nəfə tsa ciy, avanta kwəma gəzəkə məndiy dzəkən mbə Zliya Hyala: «Əntaa gha dzaa təkə mbə nəfə tsa gha na, wa ntsaa dzaa dzəmə ghwəmə gar dza ghəciy harkəghwa Kəristəw məbaa?» pə gha ma. ⁷ Zhini əntaa gha zəzə ba na: «Wə ntsaa dzaa dzəghwa hidī gar dza ghəciy zhinikəmə Kəristəw səəkə kwa kwəlia?» pə gha ma.

10:2 10:2 SləniKY 22:3 **10:3** 10:3 1:17 **10:4** 10:4 Gal 3:24-25

10:5 10:5 SləniTaH 18:5; Gal 3:12 **10:6** 10:6-8 Nəw 30:12-14

⁸ Ma kə məndi kaa kwəma tsasliti məndi mbə zliya nanzəy: Ava vəgha gha na kwəma Hyala ndəkwə ndəkwə, mbə miy tsa gha, lə mbə nəfə tsa gha na, kə məndi. Kwəma va na sa gəzə ghəy va kaa mbəzli, nə ghəy, banavəm nefer ghwəy kaa Hyala pə ghəy ngəshi. ⁹ War gəzəkəvəri ma gha lə miy tsa gha tə ngwəla: «Yesəw na Ndə sləkəpə» pə gha, mba'a gha zləbati mbə nəfə tsa gha katanj a Hyala zhanakati mbə məti pə ghay, ta mbəlantəŋa dza Hyala. ¹⁰ Mba'a pə ghwəmmə banavə nefer ghwəmmə kaa Yesəwəy, ta ndammə kwal tsaa dzəghwa kwəma nzə dza Hyala. Mba'a pə ghwəmmə gəzəkəvəri lə miy tsa ghwəmmə, a ghəy zləbavə Yesəw ka Ndə sləkəŋəy, pə ghwəmmə dibay, ta mbəlitəmmə dza Hyala. ¹¹ Sa nzanay, a məndi gəzəkə mbə Zliya Hyalaa dzəkən kwəma ci, ma kə məndiy: Ya wa ntsaa dzaa banavə nəfə tsa ciy, ka dza naa hashiyəw, kə məndi. ¹² Mbə gəzə kwəma va kiy, tərambə ghala məndi mbə *ka Zhəwifə lə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifəw. Ndə sləkəpə tsa kwətij tsa sləkə na mbəzli gwanashi. Ya wa ntsaa har ta kəəti ghəciy, ta kəətiti dza na, ya mbə namaβa kwəma. ¹³ Tsəgha tsasliti məndi mbə zliya, ma kə məndiy: «Ya wa ntsaa har Ndə sləkəpə ta kəəti ghəciy, ta mbəliti dza Ndə sləkəpə» kə məndi.

¹⁴ Ya tsəgha na kwəma va kiy, njaa dza mbəzliy har ta kəətishi ghəci, ghəshi kə kala banavə nefer shi kia? Njaa dza ghəshi ghaa banavə nefer shi, ghəshi kə kala səəkəə favə

gəzə kwəmaa dzəkən kia? Njaa dza ghəshiy ghaa favə kwəmaa dzəkən, ndə kə kala dzaa gəzanshia? ¹⁵ Zhini diba kiy, njaa ka ndə dzaa gəzanshi kwəma va kaa mbəzli, ndi kala dzaa ghwəni ndəa? Mba'a kə məndi ghwənashi mbəzli ta gəzə kwəmaa dzəkən kiy, njasa tsasliti məndi va mbə zliya dza naa nza, ma kə məndiy: «Jəw vəshi mbəzli ta mbəzliy səəkə ta gəzanshi kwəma wəzə naw» kə məndi. ¹⁶ Ya tsəgha nzə kiy, mbəzli gwanashi zləbavə na Yəwən kwəma wəzə naw. Va tsəgha nə *Ezay ndə gəzə kwəma Hyala: «A Ndə sləkəjəy, wa ntsaa zləba kwəma gəzanshi ghəy mbəzli kia? Dəj na ghəshiw» kə. ¹⁷ Di na gəzə kiy, sa ka ndəə favə kwəmaa dzəkən Yesəw, ka ndəə banavə nəfə tsa ci, dibay, ka favə kwəmaa dzəkən Yesəw ndə, kala kafəy ndə ta dzaa gəzanciw.

¹⁸ A na kwəma dəwee kiy, ə nzana kala favə gaka kwəma va ka Izərayel katanə shəkənaa, njaa? Tibaw, a ghəshi favə! Tsəgha kə məndi mbə zliya, ma kə məndiy:

A mbəzli tsəhəshi ta gəzə kwəma Hyala tə hidfi gwa'a gwa'a.

A gəzə kwəma shi tsəhəta

ya tə pətsaa gwəramti kərakə tə hidfi, kə məndi.

¹⁹ A na kwəma zhinee dəwəy, ə fəti ma ka Izərayel ghən ta kwəma va shəkənaa, njaa? Əj tibaw, ta na navay, a ghəshi fəti ghən, ə dfi ma ghəshi zləba gwa'a tsəgha. Sa nzanay, a

10:15 10:15 Ezay 52:7

10:16 10:16 Ezay 53:1; Zhj 12:38

10:17 10:17 Zhj 17:20

10:18 10:18 Cem 19:5

10:19 10:19

Nəw 32:21; Rm 11:11

Məyizə, ndə gəzə kwəma Hyala niy gəzamti ghala mbəradzəta:

A kə Hyalay, kə:

«Ta kafəkə hərhə dzee kwa hwər ghwəy nza ghwəy hərhə va hwəlfə mbəzli gəmshi ni.

Ta bəkati nefer ghwəy dzee dzəkən

hwəlfə mbəzliy sənata ma kwəma» kə Hyala,

kə Məyizə niy ni.

²⁰ Zhini ma kə Ezay ndə gəzə kwəma Hyala dība, kala hazləni ma na:

A kə Hyalay: «Ma yən, yən Hyalay,

hwəlfə mbəzliy niy səəkə maa pəlahwəra na shiy nara!

Kaa mbəzliy səəkə maa cə'wəhwəra

cintee ghən tsee» kə Hyala, kə Ezay.

²¹ Dzəghwa ma kə Hyalaa dzəkən hwəlfə ka Izərayel nashi ki na:

Yən kiy, ghala mekəshi nzee war tədi tədi dəvee

ta ka 'wə mbəzli mbə hwəlfə təravee na,

dzəghwa ghəshiy, kala dī ma fəti vəya,

ka zhinira ghən, kə.

11

*Gəzə kwəmaa dzəkən hwəlfə ka *Izərayel*

¹ A na kwəma zhinee dəw dība kiy, va sa nzana tsəgha kiy, ndəghaa ndəghamti Hyala hwəlfə ka

Izərayel, ni nzə va mbəzli tsəgha ki shəkəna?

A pən. Am, nava tība tepəw! Yən Pəl də'wə

ghən tseyey, ndə ka Izərayel nzee. Mbə takə tsa

*Benzhamən ntsa mbə jijihiy *Abəraham yakəra

məndi. ² Ndəghamti Hyalaa ndəghamti hwəlfə mbəzli nʒə va tsəhavə na ghala kwatanataw. Zəzətim ya tə kwəma tsasliiti məndi va mbə Zliya Hyalaa dzəkən kwəma *Eli, ghala pətsaa gəzə na kwəma kaa Hyala, ta kwəma ka Izərayel. Ma kə niy niy: ³ «A Ndə sləkəñəy, ava gwa'a bakwamti ka Izərayel ka gəzə kwəma gha, mba'a ghəshi ndanamti pətsa fə məndi shiy ti ta taja. War yən kwətira tərmbə na ka ntsaa nəw kwəma gha sana. Zhini bay avashi mbə pəla pəəslira kwərakwə ʒa» kə. ⁴ Njaa niy nə Hyala kaa zləbanci nanzə kia? Ma kə niy niy: «Kwətiña nza ghaw. Avana sənʒənvay, mbəzli diwəy diwəy mbərfəñ mətəkə tərmbəy ya, shiy nəw kwəmee ya hwəmba nʒə, kala səəkə ghəshiy tsəfəkwhəwə tsəfəkwhə kwa kwəma mbəri tsa har məndi vaa *Bal ta cə'wə ci» kə niy ni. ⁵ Ava tsəgha na sana sənʒənvay, lə tsa ghwəmmə tsa vəghwə kwərakwə ki, war mbə tərmbəy nihwəti mbəzli na Hyala, mbə hwəlfə mbəzli nʒə va təravə na njasa di na, lə wəzə hwər tsa nʒə. ⁶ Lə wəzə hwər tsa nʒə kə Hyala təravəshi kiy, ka dza naa nza tə sləni wəzə na mənti ghəshiw. Ma mba'a kə təravəshi tə sləni mənti ghəshi nʒay, zhəmə shi niy dza naa wanshi nza, ghalaba na ka dza məndiy ni wəzə hwər mananati Hyala kaa mbəzli, kə məndi ghwəla nʒaw.

⁷ Njaa di kwəma va gəzə sana kia? Di na gəzəy, ma kwəmaa niy nza hwəlfə ka Izərayel va mbə pala nʒəy, kwəməvə ghəshiw. Mbəzli

təravə Hyala mbə shi na shiy kwəməvə. Ma niy tərmbə na, mba'a Hyala mənti nəfə tsa shi caslakə. ⁸ War tsəgha niy tsasliti məndi mbə zliya kwərakwə, ma kə məndi niy niy:

A Hyala mənti məhərli shi caslakə, mba'a gharamti mətsəhi shi va nəghətaa ghəshi nay pi.

Dza na nə'wə nə'way slimim shi, va nəghətaa ghəshi favə kwəma, pa' ghala vəghwə tsa, kə.

⁹ Zhəghwa ma kə *Davitə bə na:

Mba'a kə ghəshi bəsəshi ta zəmə shiyəy, ə ka bəsəva tsa shi va dzaa mbəərəy, ka zləkwə tsa dzaa təmə'wəhwəshi, ta tərə ghəshi,

ka zhəvaa ngata ta kəriṅəhwəshi.

Tsəgha kə Hyala wanavəshi na shi zhəmə.

¹⁰ Ə kə mətsəhi shi ghwəlfəshi, kala nay pi ghəshi ghwəla.

Məntishi, a kwemer nza kən shi ya hwəmbə, mba'a ghəshi dalishi va kwemer va, kə.

¹¹ Kwəma zhinee dəw dība kiy, sa bəhwə ka Izərayel va tərə kiy, ə dza ghəshiy nza tə pi kwa gwa'a shəkəna? pən. Am, nava tība tepəw. Nanzə kiy, tə sa mənti ghəshi va kwəma jikir na na, mba'a Hyala mbəliti hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Sa mənti Hyala va tsəghay, ta mbə ka Izərayel hərhe va nihwəti mbəzli va nə na.

¹² Ghala pətsa mənti ka Izərayel *kwəma jikir nay, dza Hyala mba'a mananatishi wəzə tərəṅw

kaa mbəzli tə hidī. Ghala pətsa tərəshi ghəshi kwa kwal Hyala na, mba'a hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə kwəməvə təfə miy va Hyala. Mba'a kə Hyalaa məni wəzə kaa nihwəti mbəzli ghala pətsa dī ma ka Zhəwifə fəti və kiy, hanaba sa ka ka Zhəwifə tsati titihwə tsa shi kaa Hyala shəkəna. Tərəŋwəba ghalaba dza Hyalaa məni wəzə kaa mbəzli.

Njasa mbəlitī Hyala mbəzliy kamaa ka Izərayel

¹³ Nana kiy, kaa ngəŋwəy ghwəy *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə dēe gəzə kwəma, sa nzana yənəy ndə kwal tsa Yesəw nzee, sa ghwəni Hyala ta dza ta gəzə kwəma Yesəw kaa mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Mbə vəshi nzee tərəŋw ta sləni ndara na va. ¹⁴ Ma dī yay, mba'a mbəzli mbə hwəlfə ghəy ghəy ka Zhəwifə nara tsəgha. Ma sa ghəshi nara na, nza hərthə ghəranshi, nza nihwəti mbəzli mbə shi səəkə, nza Hyala mbəlitishi lə sləni ghəree va. ¹⁵ Kwa vəghwə tsa nzana ghala pətsa zhəghanavə Hyala hwəm kaa ka Zhəwifə, mba'a sləkati kwəma kwa jipə nzə lə nihwəti mbəzli tə hidī gwanashi, mba'a jakəta li shi kiy, njaa dza naa nza ghala pətsa dza Hyalaa zhiniy zləbavə ka Zhəwifə kia? Kwəma wəzə tərəŋw dza naa nza, ta zhakatishi dza mbəzli mbə məti.

¹⁶ A ghwəy sənay, bəvə ma ndə kwa tənə dafa gha ndə ngəkəghwa, mba'a ndə bənavə kaa Hyalay, naa tərmbə va dafa gwanata na, sa Hyala va ka naa nza kwərakwə. Mba'a kə

ndə bəvə dəŋw fəə banavə kaa Hyala difay, shi nzə dza naa nza gwanashi, lə dividivi tə fə va shi kwərakwə. ¹⁷ Ma hwəlfə ka *Izərayel sənzənva kiy, nja dəŋw fə wəzə na ngwəbəy ndə kwa tsa ci na. Dza na mba'a ga'wamti nihwəti dividivi tə dəŋw fə va, mba'a dza slaslakəŋwəy ghwəy shiy kama mbə hwəlfə ka Izərayel, nja dividivi tə fəhi kwamti gəmshi ni ghwəy, mba'a tsəbatəŋwəy dzəti dəŋw fə va, tə pətsaa nza niy slaslamti na va. Ma shi wəzə ni dza ka Izərayel kwəmavə na, mbə kwəmavəshi ghwəy gwanəŋwəy lə nihwəti ka Izərayel tsəgha ki. Sa nzana səkə mbə dəŋw fə dividivi tə fə kwəma shi zəmə ghəshi. ¹⁸ Ava va tsəgha kiy, gha gha dəvə fə tsəbati məndi vay, əntaa gha dzaa vəshi, ka 'wəshi ni slaslamti məndi va dividivi ma. Wa na na gha va kwəma dza gha vaa zhəmbəŋa mbə vəshi lia? A gha sənay, gha kəsəti na dəŋw fəw, dəŋw fə na saa kəsətəŋa. ¹⁹ Nda nza ndə ni: «A Hyala slaslamti ni va dividivi ta mbee nza kwa pətsa shi na nee, kəy». ²⁰ Yan, tsəghaa nava nanzə a ghwəm sənay. Nanzə kiy, sənay tə gha ba, sa dī ma ghəshi bə nefer shi kaa Hyala va tsəgha slaslamtishi məndi. Ma sa nzana mba'a gha banavə nəfə tsa gha na gha ki na, dza na mba'a tsəbatəŋaa dzəti pətsa shi va. Mbə kwəma va kiy, əntaa gha dzaa vəshi ma. Wəzəba hazləni pə ghaa hazləni. ²¹ Kwa vəghwə tsa nata gha Hyala, kala zlashi ka Izərayel ghəshi dividivi tə fəy, hanaba gha gha tsa tsəbati məndi tsəbə tsəbə shəkəna? War kala banavə nəfə tsa

11:17 11:17 Ef 2:11-13 **11:18** 11:18 Zhj 4:22 **11:20** 11:20
1Kwər 10:12

gha pə gha kaa Hyala kwərakwəy, ta təhantaa dza Hyala. ²² Nighətim njasa nza Hyala wəzə tsa nzə, zhini ka ndə dī ma *kwəma jikir na ghənzə dība. Mbəzliy shikəshi kwa kwal tsa nzə mba'a ghəshi nəfayəy, ka dī kwəma shi na ghwəlaw. Ma kaa ngəjwəy ghwəy nihwəti mbəzli na, mba'a mənti wəzə hwər, kama nzəy tsa ghwəy war mbə wəzə hwər tsa nzə va, kala tsəghay, ta zhəghavəjwəy hwəm dza na kwərakwə ɸa. ²³ Ka Izərayel va sənzənva, war mba'a kə ghəshi ɸə nefer shi kaa Hyalay, ta zhini dza Hyalaa zhanatishiy zhəti pətsaa niy nza ghəshi va ti. Sa nzanay, a bərçi və ta mbəə zhanatishi. ²⁴ Ghwəy ghwəy mbəzliy kamaa ka Izərayeləy, nja dividivi tə fəhi gəmshī ni kwamti nza ghwəy, dza Hyala mba'a dzaa kəslikəjwəy, mba'a səəkə tsəɸatəjwəy dzəti dividivi tə fə nzə ngwəɸəti na wəzə na. Mba'a Hyalaa mbay mənti tsəgha lə ghwəy kiy, hanaba ka Zhəwifə, ghəshi shi nja dividivi tə fə va də'wə ghən tsa nzə, ka Hyala mbay zhanaghwashi ma kwa pətsa shi shəkəna, ta mbay dza naa zhanatishi.

*Njasa dza kwal mbəli tsa ka *Izərayel zhiniy gwəmay*

²⁵ A ngwarməhira, e dī gəzəjwəy nahwəti kwəma sənata ma məndi, a ghwəy mbəə sənata, əntaa ghwəy dzaa dzaəjwəy dzəmbə vəshi «Nja mbəzliy tsəhwəlījəy nza ghəy na ghəy ki» pə ghwəy taa ni ma. Ma kwəma nata ghwəy va, nahwəti bəla mbəzli ka Izərayel kala dī ɸə nəfə tsa shi kaa Hyalay, kwa gwa'a dza

ghəshiy nzəyshi war tsəghaw. Sa ka mbəzli tərati Hyala mbə hwəlfəhi nihwəti *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə banavə nefer shi gwanashi kaa Hyalay, ta zhəghəva dza mbəzli mbə hwəlfə ka Izərayel dza ta bə nefer shi kaa Hyala. ²⁶ Ma tsəgha kiy, nza Hyala mbəlantishi gwanashi ta nza ghalaba, njasa gəzəkə zliya va, a kəy: Səəkə mə dəlagwa *Shiyanw dza Ndə mbəlipəə səəkə.

Sa ka na səəkəyəy, ta yabanti jikir tsa mənti takə tsa mbəzli yakə *Zhakwapə dza na.

²⁷ Ava kwəma va dza naa nza ka *sla kiri tsa slati ghəy

kwa jipə ghəy li shi,
ghala pətsa dzee yabanti kwəma shi va jikir na,
kə Hyala.

²⁸ Mbə kwəma na, ghwəmmə kəə nighəy, a ka Izərayel mənishi ka ka jaka Hyala tə mbərkə sa zləbati ma ghəshi Yəwən kwəma wəzə na. Mənta kwəma va tsəghay, ta mbə ghwəy ghwəy *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə mbəliwəy. Dza kwa nahwəti bəla dibay, a Hyala təravəshi, mbəzli diti na na ghəshi, sa nzana tsəgha ghənzə niy gəzamti kwatanata kaa jijihishi. ²⁹ A na Hyala war mba'a kə mbəlitiy banavə shiy kaa ndəy, kar naa zhinəhwəshiw. Mba'a kə harvə ndəy, ka zhini naa zlay ghwəlaw. ³⁰ Ma ghwəy ghwəy mbəzliy kamaa ka Zhəwifəy, niy dī fəti ghwəy va Hyalaw, sa dza mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə kwərakwə ki na, tapə ghəshi dzəmbəshi mbə dī ma fəti va Hyala, dza hwər

tsa nzə, mba'a zhiniy ghavə zhanta tə ghwəy nana ki. ³¹ Tsəgha na lə kwəma shi sana kwərakwə ki: Sənzənvay, ka dī fəti ghəshi va Hyalaw. Ta mbəə way, ta mbə hwər tsa Hyalaa zhanta ti shi njasa zhanati na va tə ghwəy kwərakwə. ³² Ava tsəgha zlashi Hyala mbəzli gwanashiy dī ma fəti və, ta mbə hwər tsa nzəə zhanta ti shi gwanashi.

Dikə na Hyala tərəjw mbə shiy gwa'a

³³ Hyala katanəy, kwətita na tə tsa nzə va wəzə hwər, tərəjw na məhərli və, mba'a sənata kwəma gwa'a gwa'a, Kwəmaa tsava ntsaa dza vaa sənata ngwəvə Hyala njasa sla naa? A ntsaa dza vaa sənay kwal tsa nanzə kwəma məni naa? ³⁴ Tsəgha kə zliya nzə kwərakwə, ma kəy:

Wa ntsaa dzaa sənata təkə kwəma təkə Ndə sləkəpəa?

Wa ntsaa dzaa mbay canci kwəmaa?

³⁵ Kwəmaa tsava ntsaa səkəkə banavə shiy kaa Hyala

gar wanci shi ci ghənzəa? Ghəci tibaw! kə.

³⁶ Sa nzanay, səkəkə və səkəkə shiy gwanashi, ghənzə nighə naa dzəkən shiy gwanashi. Zhini, shi nzə shiy gwanashi dība.

Dzəti Hyala kə mbəzli tə hidiy fə shəndəkə ya pa' hwəmba nzə. *Amin!

11:32 11:32 3:22; Gal 3:22 **11:33** 11:33 Zhəwbə 11:7; Cem 139:17 **11:34** 11:34 Zhəwbə 15:8; Ezay 40:13 **11:35** 11:35 Zhəwbə 41:3 **11:36** 11:36 16:27; 1Kwər 8:6

12

Njasa ka ghwəmmə nza mbə nzəy tsa ghwəmmə, kwa kwal Hyala

¹ Sa nzana tsəgha kiy ngwarməhiray, ə cə'wəŋwəy ya, njana nzana mba'a hwər tsa Hyalaa zhanta tə ghwəmmə tsəghay, ə pə ghwəy banavə ghən tsa ghwəy kaa Hyala mbə dəvə nzə, mba'a nzəy tsa ghwəy mənəy nja shi kəsəvə məndi ta slantishi kaa Hyala, mənəŋwəyəm ka shi nzə, ka təbanta. Ava tsəgha na gəla cə'wə Hyala slar slar na va ghwəy. ² Əntaa ghwəy dzaa nəw səəbə nzəy tsa mbəzli tikə tə hidī ma. Banavəm kwal kaa Hyala, a ghənzə ndanwəy yəwən zəzə kwəma. Ghalabəy, ta mbay dza ghwəy təra na dī Hyala kwəma, ka sənata na wəzə na kwəma, lə naa təbanta kwəma, mba'a kwal tsa kwəma, gwanata tsa nzə.

³ Tə mbərkə sa pəərətəra Hyala ka ndə kwal tsa Yesəw *Kəristəwəy, vanta kwəma dəe gəzanwəy: Əntaa ndə mbə ghwəy dzaa dzay ta kəli ghən tsa ci gəm ma. Əntaa ghwəy həbə kwəma kən ghwəy ma, ge'i ge'i njasa nza ghwəy, pə ghwəy kəray bəti ghən tsa ghwəy. Dzəghwa tə pətsa kəray na ghwəy va bərçi ndanwəy Hyala mbə kwəma nzəy, tsəgha pə ghwəy kəray bəti ghən tsa ghwəy kwərakwə.

⁴ Ya wa ndə mbə ghwəmmə sanay, daf na bəla tə vəgha ci kwətəy. Ya nama bəla tə vəgha ndəy, war lə na nzə sləni na tifa,

⁵ ava tsəgha nza ghwəmmə sana kwərakwə ki, mbəzli daf ghəngħən ghəngħən nza ghwəmmə. Dzəghwa ki na, ka vəgha ndə kwətiŋ ghwəmmə mənimmə, sa jakəmmə ghwəmmə tə Kəristəw. Zhini, jakəjakə ghwəmmə gwanammə kwa jipə ghwəmmə njasa ka bəlahi tə vəgha vaa nza jakəjakə. ⁶ Dzəghwa Hyala lə wəzə hwər tsa n zə, mba'a tahavəmmə bərçi ghəngħən ghəngħən, ta ghəranta sləni n zə. Njana məntəmmə na tsəghay, ya wa ndə na, ə kəə ghəra sləni lə nici bərçi banavə Hyala. Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçi y gəzə kwəma n zə kaa mbəzliy, njasa dza naa dzava kwa kwal Hyala, pə ghaa gəzə. Njasa ciŋa na va kwal tsaa gəzə n zə. ⁷ Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçi y kəəti mbəzliy, kəəti pə ghaa kəətishi, war njasa gəzaŋa na. Mba'a kə ndaŋa bərçi y bananshi shiy kaa mbəzliy, bəni pə ghaa bananshi njasa citəŋashi na. ⁸ Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçi y gəzə kwəma kaa mbəzli ta mətəzahanshi bərçi y, ə pə ghaa gəzanshi njasa citəŋa na. Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçi y nga shiy kaa mbəzliy, lə nəfə kwətiŋ pə ghaa nganshi shiy. Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçi y ndəghwə nihwəti mbəzliy, ndəghwə mbəzli va wəzə, lə nəfə tsa gha kwətiŋ. Mba'a kə ndaŋa bərçi ta kəəti mbəzli kwa tsa shi kwal niy, lə vəshi pə ghaa kəətishi.

⁹ Ə pə ghwəy dī mbəzli lə katan, kala dakə ma mbəzli pərikə tə ngwəla. Ka zləba ghwəy ya namaβa *kwəma jikir na ma, na wəzə na kwəma

12:6 12:6-8 1Kwər 12:4-11; 12:27-14:40; 1Pi 4:10-11 **12:7**
12:7-8 SləniKY 6:1-3; 2Kwər 9:5, 7 **12:9** 12:9 2Kwər 6:6; 8:24;
1Tim 1:5; 1Pi 1:22; 1Kwər 13:4-7

pə ghwəy maw. ¹⁰ Dim ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy, ghwəy mbəzliy nəw Yesəw, sa nzana ka ngwarməmə kwətiŋ ni ghwəy məninqwəy. Ə pə ghwəy dī fəti kwa jipə ghwəy tərəŋw, ka nighə ya tsamaba ndə ci, war njasa təfanakən tsahwəti zəmbəghəy tə dikə. ¹¹ Əntaa ghwəy mar ma, ə pə ghwəy jihəvaa dzəmbə sləni. Ghəram sləni kaa Ndə sləkəpə lə nəfə kwətiŋ. ¹² Vəshi pə ghwəy vəshi, mbə ndəghə shi gəzəkə Hyala va, fəy ghwəy ghən tsa ghwəy gəzliŋə ti shi. Ka sə'wa kwəma, ya mbə ngəra'wə nza ghwəy, ka cə'wə Hyala ya hwəmba nzə. ¹³ Mba'a kə tsahwəti mbə ghwəy, ghwəy mbəzli Hyala kala shiy vəy, ə pə ghwəy nganci shiy. Wəzə pə ghwəy ka'wə ka məlməə səəkə va ghwəy.

¹⁴ Cə'wəm Hyala a ghənzə təfanshi miy kaa mbəzliy saŋwəy ngəra'wə. Ə pə ghwəy cə'wə a ghənzə təfanshi miy. Əntaa ghwəy cə'wə a ghənzə bazlashi ma. ¹⁵ Vəshi pə ghwəy vəshi lə mbəzli nashi ghwəy mbə vəshi. Tihwənim kwasəbə mbəzli nashi ghwəy mbə tihwəni. ¹⁶ Sləka sləka pə ghwəy kwa jipə ghwəy mbə nzəy tsa ghwəy lə nihwəti mbəzli. Ka kəli ghən ghwəy ma. Əntaa ghwəy mənə awə ta ghəra sləni, ya sləni kama vəri tiy bəŋwəy məndi ma. Ka nighə ghən tsa ghwəy ghwəy nja mbəzliy sənashi shiy gwa'a gwa'a ma.

12:10 12:10 14:15; Zhj 13:14-15; Gal 5:13; 6:3, 10; Ef 4:2; Flp 2:2-3

12:11 12:11 8:9; Gal 5:25; ShiZhj 3:15 **12:12** 12:12 5:2-3;

8:24-25; Mt 24:13, 22; Lk 18:1; 1Kwər 10:13; 1Tes 2:14 **12:13**

12:13 Gal 6:10; Ebr 13:2 **12:14** 12:14 Mt 5:44 **12:15** 12:15

Zhəwbə 30:25; 1Kwər 12:26; 2Kwər 11:29 **12:16** 12:16 Fir 3:7;

1Kwər 1:10-11, 19-20, 27-28; 8:1

¹⁷ Mba'a kə ndə məntəŋwəy kwəma jikir nay, ka zhananci ghwəy lə jikir ma. War kwəma wəzə na pə ghwəy pəla məni kwa kwəma mbəzli gwanashi. ¹⁸ Kama na dza kwa na ghwəy bəla mba'a kə gar mənivay, war lə zərkə pə ghwəy kwa jipə ghwəy ya lə tsamaɓa ndə. ¹⁹ A mbəzlee ni dəe, war mba'a kə ndə məntəŋwəy kwəma jikir nay, əntaa ghwəy pəla zhananci lə mananci jikir kwərakwə ma. Zlatam Hyala, a ghənzə bə nəfəə dzəkən shi, va shi məniŋwəy ghəshi va. Sa nzanay a məndi tsasliti mbə Zliya, ma kə məndiy:

A kə Hyala kwa sləkəpəy:

«Yən dza naa waŋa shi gha tə ntsaa məntəŋa kwəma jikir na.

Yən dza naa zhananci jikir tsa məntəŋa na va»
kə, kə məndi.

²⁰ Ma kə kwəma Hyala dibay:

«Mba'a kə ndə jaka tsa gha lə mayəy,
nganci shi zəmə, a ghəci zəməshi.

Mba'a kə ndir ghəranciy, ɓanci yam, a ghəci sashi.

Sa ka gha mananati tsəghay, ta kəsəvə dza ha'wə» kə.

²¹ Ka zlanay kwal gha kaa kwəma jikir na ta tədəkəŋŋa bərci ghənzə ma. Gha kə tədānakən bərci lə məni na wəzə na kwəma.

13

Dim fəti va mbəzli dikə dikə ni sləkə hidī

¹ Ya wa ndəy, ə kəə dī fəti ta kwəma gəzəkə mbəzli dikə dikə ni, sləkə hidī. Sa nzana, ya tsamaba ntsaa məni dikə tə hidī gwa'ay, Hyala banavə na. Ghənzə fəy na ta məni dikə dzəghwa tə pətsa nza na va. ² Va tsəgha nzana ki, ya a ntsaa zhini ghən kaa mbəzli dikə dikə niy, kwəma gəzəkə Hyalaa dī ma tsava ndə zləfa. Ghalaba kiy, ngwəvə na sa dza naa mbahakən kən ghən ci. ³ A na ntsaa məni kwəma wəzə nay, ka dza her ci va mbəzli dikə dikə niw. War ntsaa məni kwəma gəmgəm na, na sa ka her ciy dza. Mba'a pə gha kala dī her ghaa dza va mbəzli dikə dikə niy, məni pə ghaa məni kwəma wəzə na. Ma tsəghay, nza ghəshi falja. ⁴ Mbəzli dikə dikə ni sləkə hidīy, slənia sa ghəranta ghəshi va kaa Hyala, ta kəətiŋwəy, ta məni na wəzə na kwəma. Mba'a pə ghwəy ka məni kwəma gəmgəm nay, ə pə ghwəy hazləni və shi! Sa nzanay, tə gəmshi banavəshi Hyala bərçi və shi vaa dzəkən mbəzliw. Sa ka ghəshi vaa basə ngwəvəə dzəkən mbəzliy məni *kwəma jikir nay, sləni Hyalaa ghəranta ghəshi, nzam mbəə sənay nəfə tsa bəti Hyalaa dzəkən mbəzliy məni kwəma gəmgəm na. ⁵ Ghənzə tsəgha kiy, kwataka va ngwəvə dza ghəshiy basəə dzəkən ndə dza ghwəy dī fəti və shiw. Gaw sa sənay ghwəy mbə nefer ghwəy, kwəma lə kwal tsa nzə na, pə ghwəy, dza ghwəy gwəraa dənshi fəti.

⁶ Ava va tsəgha tsəhə ghwəy ya ghən tsa tsəhə ghwəy va. Sa nzanay, Hyala fəy na mbəzli dikə

13:1 13:1-7 SləniKY 5:29; Tit 3:1; 1Pi 2:13-14; ShiZhn 13; 20:4

13:1 13:1 Fir 8:15-16 **13:3** 13:3 1Pi 2:14; 3:13 **13:5** 13:5

dikə ni va tsəhanshi ghwəy ghən, ta mbə ghəshiy məni tsəgha. ⁷ Bə pə ghwəy bənsi shi nza mbəzli dikə dikə ni, sləkə hidi gar dəwshi va ghwəy. Tsəhanshim ghən tsa shi kaa ka tsəhə ghən, ka wanshi ni ka *dəwan shiy dəw ghəshi. Ka ha'wə tə ntsa nizam gar ha'wə ti, ka fə dikəə dzəti mbəzli təbə məndiy fə dikəə dzəti shi.

Gəzə kwəmaa dzəkən dī nihwəti mbəzli

⁸ Nəghətaa ndə nəwəwəy tə təm ya kwətiŋ ma, dī nihwəti mbəzli kə təm tsaa dzaa tərə kən ghwəy gwa'a tsəgha. Sa nzana ya wa ntsaa dī tsahwəti ndəy, aa nəwti *kwəma pəhəti Hyala gwanata. ⁹ Ma kwəma pəhəti Hyala va nə na: Əntaa gha məni ghwərghwər ma. Əntaa gha pəəsli ndə ma. Əntaa gha ghəli ma. Əntaa gha məni mətə ta shi ndə ma, kə, mba'a nihwəti kwemer pəhəti na gwa'ay, a kwəma kwətiŋ na na jakəhwəshi, saa ni va: «Ə pə ghaa dī tsahwəti ndə, njasa dī gha va ghən tsa gha kwərakwə» kə. ¹⁰ Ma ntsaa dī nihwəti mbəzliy, ka məni kwəma gəmgəm na na kaa tsahwəti ndəw. Di na gəzə kiy, mba'a kə ndəə dī nihwəti mbəzli na, a ndə nəwti kwəma pəhəti Hyala gwanata.

Gwəmava ta ndəghə zhəkə tsa Yesəw

¹¹ Ə pə ghwəy dikəwəwəy tərəwə, ta məni kwəma tsəgha, njana nzana mba'a ghwəy sənay

13:7 13:7 Mt 22:21 **13:8** 13:8-10 Zhŋ 13:34; 1Kwər 13; 16:14; Gal 6:10 **13:9** 13:9 Nəw 5:17-21; SləniTaH 19:18; Mt 22:34-40; Gal 5:14; Zhk 2:8-13 **13:11** 13:11-12 1Tes 5:5-8 **13:11** 13:11 Ef 5:14-16; 1Kwər 7:29-31

gəla vəghwə tsa nza ghwəmmə tsa mbə sana. Vəghwə tsa nza ghwəy ge'i ge'i gar fərgə tə hi tsa ghwəy mbə na sasa. Ta na navay, ndəkwə ndəkwə na vəghwə tsa dza Hyalaa səəkə ta mbəlimmə ti. Məniy na kərakə nja ghala vəghwə tsa niy gha ghwəmmə vaa banavə nefer ghwəmmə kaa Hyalaw. ¹² Nanay, mbə dzata na vərđi, tə kəđi pi nza ghwəmmə. Ghənzə tsəgha kiy, ka zhini ghwəmməə məməni shi ka məndiy məni dzar mbə kwəsli ghwəla ma! Pəhətəvammə ghwəmmə, a ghwəmmə bə shi mbəz, ta dza ta tsa havəghwə mbəz nana ki. ¹³ Kwəma ka mbəzliy dza mbə waŋ piy məni pə ghwəmməə məni nana. Ka tsabana tsabanaa kama wəzə na ghwəmə ma. Ka ghi ghi ghən tsa ghwəmmə ghwəmmə lə shi saa ghipə ma. Əntaa ghwəmmə məni ghwərghwər ya dzar kwa nama bəla nzə ma. Ka məni miy ghwəmmə lə mbəzli ma. Ka hərhe ghwəmmə va ndə ma. ¹⁴ Bə pə ghwəy banavə ghən tsa ghwəy kaa Ndə sləkəpə Yesəw *Kəristəw, a ghəci nzaa ntsa kən ghwəy, ka ni ghwəy shi mbəz. Ka zlatanavə kwal ghwəy kaa vəgha ghwəy ta pəmərjwəy ghənzəə dzəmbə shi gəmgəm ni va maw na ma.

14

Gəzə kwəmaa dzəkən mbəzliy təhəshi kwa kwal Hyala, lə mbəzliy təhəshi ma

¹ Mba'a kə ndə tifa kala təhəy ghəci mbə

13:12 13:12 Ef 5:11; 6:11, 13; 1Zhj 2:8 **13:13** 13:13 Lk 21:34;
Ef 5:18 **13:14** 13:14 Flp 2:5; Kwəl 3:15 **14:1** 14:1-15:6
1Kwər 8:1-13; 9:22; 10:23-33; Kwəl 2:16, 20-22; 1Tim 4:4-5; Ebr
13:9 **14:1** 14:1 15:7

kwəma Hyalay, zləbā pə ghwəy zləbati a ghəci nza mbə ghwəy. Əntaa ghwəy ngəngərə ghəpəə dzəkən na ci va kwəma sənata na ma. ² Tsahwəti ndəy, aa təhəy mbə kwəma Hyala, nihwəti shi zəmə tifa kala zəmə ghəciw. Ma tsahwəti na, war kəslifi shi zəmə na, sa təhəy ma na gar sənata kwəma. ³ Əntaa tsaa təhəy va zəmə shiy gwa'a gwa'a dzaa ndərə ntsaa zəmə ma shiy va gwanashi ma. Dibay, ntsaa zəmə ma shiy va na, əntaa ghəci dzaa bə fəti kaa tsaa zəməhwə shi va va ma. Sa nzanay, a Hyala zləbavə. ⁴ Wa ndə nza gha, dza ghaa dzaŋa ta bə fəti kaa ndə sləni tsa tsahwəti ndəa? Ya wəzə mənti na sləni ci, ya kala wəzə mənti nay, kwəma gha mbəw! War ntsa ghəranci na va sləni dza naa nighə nava ghəshi li. Ta garəy dza na wəzə wəzə mbə kwəma ci va, e gəzəŋa. Sa nzanay, a bərçi va Ndə sləkəpə ta ndəghwəti va bə tərə ghəci.

⁵ Va nihwəti mbəzli mbə gəzə kwəma shiy, dibədibəbā nahwəti vici na kən nahwəti va Hyala, ka ghəshiy ni. Ma va nihwəti na, yəmyəmta na vici gwanata, ya hwəmba! kə ghəshi. * Ma kiy, wəzəbā nzana, ya wa ndə na mba'a sənay na ci va kwəma zəzə na, ka garəy ti wəzə wəzə. ⁶ Ntsaa ni va dibədibəbā nahwəti vici na kən nihwəti kəy, dikəə fə naa dzəti Ndə sləkəpə. Tsa nza bərçi va və ndə ta zəmə ghəci

14:2 14:2 Dani 1:8; 1Kwər 10:25-28 **14:5** 14:5 Gal 4:10 * **14:5** 14:5 Kwəma gəzə Pəl va tifa, sa nzana mba'a nihwəti vicihi niy nza tifa va ka Zhəwifə pərshi kən nihwəti. Vici nja vici dəkəva ka Zhəwifə, ya nihwəti vicihi ka ghəshiy mənī makwaghwahi ti shi. Va tsəgha niy nza nihwəti ka Zhəwifəə nəw Yesəw ghwəlashi mbə fə diməə dzəti vicihi va. **14:6** 14:6 1Tim 4:3-5

ya tsamaɓa sliw gwa'a dibay, dikəə fə naa dzəti Ndə sləkəpə, sa nzana mbə mananta 'wəsa ghəci kaa Hyala ta shi zəmə na va. Ntsaa zəmə ma nihwəti shiy va, kwərakwə diba na, dikə ghəci fəə dzəti Ndə sləkəpə, mbə mananta 'wəsa ghəci kaa Hyala, tsəgha.

⁷ A ghwəmmə sənay, ndə tifa mbə ghwəmmə mbə piy tə hidī, ta fə dikəə dzəti ghən tsa ciw. Ndə dibaa mətiy ta fə dikəə dzəti ghən tsa ciw.

⁸ Mba'a pə ghwəmmə mbə piyəy, ta fə dikəə dzəti Ndə sləkəmmə piy ghwəmmə. Mba'a pə ghwəmmə bəkwəmmə ɓay, ta fə shəndəkəə dzəti Ndə sləkəmmə bəkwəmmə ghwəmmə. Ya tə ghwəmə nza ghwəmmə mbə piy, ya bəkwə bəkwə nza ghwəmmə gwa'ay, war shi Ndə sləkəmmə Yesəw nza ghwəmmə ⁹ Sa nzanay, a *Kəristəw mətiy, mba'a zhakatiy mbə məti, ta mbə ghəciy nza ka Ndə sləkə mbəzliy bəkwəshi lə mbəzli tə ghwəməshi ni gwa'a.

¹⁰ Ya sa nzana tsəgha kiy, gha na na gha na, tawa ɓə gha fəti kaa zəmənja tsa mbə nəw Yesəw kia? Ya gha kiy, tawa ndərə gha zəmənja diba kia? Ghwəmmə gwanammə kiy, ta dzəghwa kwəma Hyala dza ghwəmmə, ta dzəti ngwəvə.

¹¹ Njasa tsasliti məndi va mbə Zliya, a kə məndiy: A kə Hyalaa sləkəpəy,

«Yən gəzanwəy na yən Hyala kwa ɓəpə piy, lə kwa gwa'a gəzee,

mbəzli gwanashiy, ta səkə dza ghəshi ta gələbəy shinin shi kwa kwəmee.

14:7 14:7-9 2Kwər 5:14-15; Gal 2:19-20 **14:10** 14:10 2:6

14:11 14:11 Ezay 45:23-24

Ya wa ndøy, ta gəzə dza na lə miy tsa ci ngəra:
 “War gha na Hyala katanj” kə»
 kə Kwa sləkəpə, kə məndi.

¹² Di naa gəzə kiy, ya wa ndə na, ta gəzə kwəma dza naa dzəkən kwəma mənti ndə lə miy tsa ci kwa kwəma Hyala.

Gəzə kwəmaa dzəkən zlashi məni shiy dzaa səəti zəmənja kwa kwal Hyala

¹³ Njana nzana tsəgha kiy, ka zhini ghwəmmə bə bə fəti kaa ghən tsa ghwəmmə kwa jipə ghwəmmə ma. Kwəma ka ghwəy gəzəy: Ka məni shiy dzaa səəti məhərli tsahwəti zəmənəy ghəy, gar tərəy ghəci kwa kwal Hyalaw, ka ghwəy ni. ¹⁴ Yən sanay, tə kwəma Yesəw Ntsaa sləkəmmə garədee, e sənay wəzə wəzə, nihwəti shi zəmə tība gəmgəm shi kwa kwəma Hyalaw, pən. Ma mba'a kə tsahwəti ndə təkəti, shi gəmgəm ni na ni tsa' ni va shi zəmə kwa kwəma Hyala, kəy, katanj dza shi vaa nza ka shi gəmgəm ni ti kwa kwəma Hyala. ¹⁵ Mba'a pə gha dzaa səəti məhərli zəmənja tsa mbə nəw Yesəw lə shi zəməhwə gha kiy, ka dī zəmənja tsa va ghaw, dī naa gəzə ki. Ta ntsa va mətiy Yesəw. Ə pə gha mənti məhərli əntaa ghəci dzaa zay tə mbərkə shi zəmə gha. ¹⁶ Ya ə nza nihwəti shiy wəzə va ghay, mba'a pə gha sənay ka shi gəmgəm ni dza mbəzliy bətishi pə ghay, wəzəba zlashi gha na. ¹⁷ A na nza mbə mbəzli sləkə Hyalay, kwəma

14:12 14:12 Gal 6:5 **14:13** 14:13 1Kwər 10:32; 1Zhj 2:10
14:14 14:14 14:23; Mt 15:11; SləniKY 10:15; Tit 1:15 **14:15**
 14:15 1Kwər 8:1, 11-13; 13; Gal 6:10 **14:17** 14:17 Mt 6:31-33;
 1Kwər 8:8; Gal 5:22-24

dzar kwa kwəma shi zəmə lə shi sa naw. Ka məndiy ni Hyala sləkə na mbəzli kə məndiy, tə shi məni *Safə tsa Hyala dəwdew tsa mbə nzəy tsa shi, ka canshi nəw kwəma lə kwal tsa nzə, ka bənsi zərkə lə vəshi. ¹⁸ Mba'a kə ndəə nəw *Kəristəw tsəghay, ta vəshi dza Hyala ta kwəma ci, zhini ka fal mbəzli dība.

¹⁹ Ma ghənzə tsəgha kiy, ə pə ghwəmməə pəla məni naa dzaa bəmmə zərkə kwəmaa dzəghwa jipə ghwəmmə mbə nzəy tsa ghwəmmə, ka məni shiy dzaa kətitəmmə ta kəli kwa kwal Hyala ²⁰ Ka lilidī sləni ghəratī Hyala ghwəy lə kwəma shi zəmə ma. Na navay, a ghwəmmə sənay, shi zəmə tībaa shi gəmgəm ni kwa kwəma Hyalaw. Nanzə ki, mba'a kə nihwəti mbəzli dzaa səəshi kwa kwal Hyala va shi zəməhwə ghay, wəzə na ghaa zəməshiw. ²¹ Ma kwəma wəzə nay, mba'a ndə zlashi shiy dzaa nza gar səəvəri tsahwəti zəmbəghəy kwa kwal Hyala, Ya sliw tsa zəmə na, ya tay na, ya nimaba shiy na ghəshi gwanashi. ²² A na na gha kiy, kwəma sənata gha vaa dzəkən kwəma va na, zlata sa gha mbə nəfə tsa gha kaa ghən tsa gha kwa kwəma Hyala. Vəshi na ta ntsaa nata ma fəti kən ghən tsa ci ghəci mbə məni shi sənashi na ka shi wəzə ni. ²³ Ma war bakə bakə kə ghən tsa ndə ta kwəma kən nihwəti shi zəmə, dza na mba'a zəməhwəshi tsəghay, a fəti və kwa kwəma Hyala ghalaba. Sa nzanay, ge'i lə kwəma sənata na zəmə na shi zəmə na vaw. Ya war nimaba shiy na shi məni ndə, bakə bakə, ghən tsa ci ta kwəma kən shi, ka mbəla mənishi ghəci

tsəghay, *kwəma jikir naa mənti na kwa kwəma Hyala.

15

Gəzə kwəmaa dzəkən məni wəzə kaa nihwəti mbəzli

¹ Ghwəmmə ghwəmmə mbəzliy təhəmmə va mbə kwəma Hyalay, kəəti pə ghwəmməə kəəti ni daw daw bərci ni va mbəzli. Ka məni ghwəmmə war kwəma nata ghwəmmə wəzə va ghwəmmə ma. ² Ya wa ndə mbə ghwəmməy, ə kəə məni shiy dzaa təbanci kaa tsahwəti ndə, ta wəzə tsa ntsa va, ta mbə ghwəmməə kəətitishi lə kəli kwa kwal Hyala. ³ A ghwəmmə sənay njasaa niy nza *Kəristəw tə hidfi. Na naci, niy pəla məni naa dzaa təbanci kwəma naw. War nja kwəmaa tsasliti məndi va mbə zliya dzəkən niy mənti na, sa niy ni va:

A Hyala, tsəərəə niy tsətsəərəə mbəzli va vay, yən niy sə'wa na, kə niy ni.

⁴ Ya namafa kwəma tsaslambə məndi mbə Zliya Hyalay, ta mbə ghənzəə bənimmə sənata na katarə na kwəma na. Sa ka ghwəmmə jangə kwəma va na, nza ghənzə mətəhəmmə bərci, ka bəmmə sə'wa kwəma, ta mbə ghwəmməə fəy ghən tsa ghwəmmə gəzlinə ta ndəghə səəkə tsa shi gəzəkə Hyala va bəmmə. ⁵ Kəətitəwəy Hyala kwa mətəhə bərci, ka bə sə'wa kwəma kaa mbəzli, nza ghəwəy mbəə nza sləka sləka kwa jipə ghəwəy. A ghəwəy mbəə nəw səəbə

15:1 15:1-2 14:1-2; 1Kwər 8:1-2; 10:23-24 **15:3** 15:3 Cem 69:10

15:4 15:4 1Kwər 10:11; 2Tim 3:16 **15:5** 15:5 12:16; Flp 2:2-5

kwəmaa mənəhwə Yesəw Kəristəw. ⁶ Ta mbə ghwəy gwanəwəy fal Hyala, Dəy Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw lə miy kwətiŋ ki.

Mbəzli gwanashiy, ta fal slən tsa Hyala dza ghəshi

⁷ Ghənzə tsəgha kiy, ya wa ndə na, ə kəə zləba kwəma tsahwəti mbə nəfə tsa ci, njasa zləbavəwəy *Kəristəw va. Ghwəy kə mənti tsəghay, a mbəzli taa fə shəndəkəə dzəti Hyala.

⁸ Ə gəzanəwəy ya, ta na navay, sa səkə Yesəw va ta kəəti *ka Zhəwifəy, ta mbəə cintishi, ka sla dzərvə Hyalaw nə na. Ta mbəə cintishi ki na, mba'a səkəə mənti shiy niy gəzanəkəshi Hyala va mənishi kaa jijihishi. ⁹ Zhini na mba'a səkəy kəətiti hwəlfəhi nihwəti *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə ba, nza ghəshi mbəə fal Hyala, sa mananatishi na zhəhwər njasa tsaslititi məndi va mbə Zliya Hyalaa dzəkən kwəma va, ma kə məndiy:

A Hyala, va tsəgha dzee ta falŋa

mbə hwəlfə mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.

Ka fal slən tsa gha kwa cəm, ta fə gagaa dzəti gha, kə məndi.

¹⁰ Zhini ma kə məndi tə Zliya Hyala dibay:

Ghwəy mbəzliy kamaa ka Zhəwifəy,

jakayəm ghən tsa ghwəy lə mbəzli təravə Hyala, ghwəy vəshi li shi gwanəwəy, kə məndi.

¹¹ Dza, ma kə tə tsahwəti pi ba na:

Faləm slən tsa Hyala kwa sləkəpə

ghwəy hwəlfəhi mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.
 Ə kə mbəzli tə hidfi gwanashiy fə shəndəkəə
 dzəti, kə.

12 Ma kə *Ezay ndə gəzə kwəma Hyalaa dzəkən
 Yesəw difa na:

Ta səəkə dza ntsa yakə məndi mbə takə tsa
 *Zhese.

Sa ka na səəkəyəy, ta məni mazə dza naa
 dzəkən mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.

Ti dza ghəshiy fəy ghən tsa shi gəzlinə ta
 mbəlitiishi ghəci, kə.

13 Kəətitənwəy Hyalaa ni va fəyəm ghən tsa
 ghwəy gəzlinə tə ya, kə kaa mbəzli. Nza ghwəy
 mbəə nza mbə vəshi tərənəw, mba'a ndanəwəy
 zərkə mbə nzəy tsa ghwəy, sa nzana mba'a
 ghwəy banavə nefer ghwəy. Ma ghalaba kiy, nza
 *Safə tsa Hyala bənwəy bərci ta mbə ghwəy fəy
 ghən tsa ghwəy gəzlinə ti tərənəw.

Pəl gəzə kwəmaa dzəkən sləni ci

14 A ngwarməhira, yən də'wə ghən tseyey,
 e sənay mbəzli wəzə tərənəw nza ghwəy. E
 sənay, a ghwəy sənata na katanə na kwəma
 gwanata, a ghwəy məninqəy gar bəni shiy kaa
 ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy. 15 Ya tsəgha
 nzə kiy, dzəghwa tə tsahwəti pi na, lə bərci
 gəzəkənəwəy ya kwəma mbə Zliya tsaslinəwəy
 ya na, sa dīmee ghwəy za ghən ti. Sa nzana
 mba'a Hyala ndara sləni va lə wəzə hwər tsa
 nzə. 16 Ta nzee ka ndə ghəranci sləni kaa
 Yesəw *Kəristəw mbə hwəlfəhi *mbəzliy kamaa

ka Zhəwifə. Dzee tsan̄ yən banavə ghən tsee gwanay kaa Hyala ta gəzə kwəma n̄zə wəzə na kaa mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Ta mbə ghəshiy banavə nefer shi, ma nza ghəshi nza kwa kwəma Hyala, nja shi vələnta mēndi, ka təbanta ghəshi, sa gwəmatishi Safə tsa n̄zə dəwdew tsa, ta nza ghəshi ka mbəzli n̄zə. ¹⁷ Sa nzana va tsəgha kiy, va tsəgha vəshee mbə slən tsa Yesəw Kəristəw lə sləni ghəratee va kaa Hyala. ¹⁸ Na neyey, nihwəti shiy tifa gar gəzə kwəmee dzəkən shi kala war shi ndara Kəristəw bər̄ci ta məntishi ta mbə mbəzliy kamaa ka Zhəwifə dī fəti va Hyalaw. Aa ndara bər̄ci ta gəzanshi kwəma lə ta məni shiy ghəngħən ghəngħən mbə shi, səvəri mbə kwəma gəzee, lə sləni ghəratee. ¹⁹ Mba'a mənti kwəma mad̄aŋa mad̄aŋa na lə shiy cipə kwəma, mba'a bər̄ci *Safə tsa Hyala dəwdew tsa cikəvərishi. Ava tsəgha kwəmavee kwal gəzanshi kwəma wəzə naa dzəkən Kəristəw gwanata kaa mbəzli dzar mbə nihwəti məlməhi. Sa ghatee mbə məlmə Zherəwzalem pa' tə hidī ka Iliri. ²⁰ Dza ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na va kaa mbəzli mbə məlmə səəkə ma məndiy favə, na nee kwəmaa niy mawtee. Niy d̄ee dza ta gəzə n̄zə tə pətsa səəkə nihwəti mbəzliy gəzəhwəw. Vantee dzaa zhiniy nahwə pətsa ghati tsahwəti ndə ghəra sləni ci ti. ²¹ Ə niy d̄ee yən mənti kwəmaa tsasliti mēndi va mbə Zliya, nə mēndi: Ma mbəzliy niy səəkə ma məndiy gəzanshi kwəma ciy,

15:18 15:18 2Kwər 3:5 **15:19** 15:19 Mk 16:17; 2Kwər 12:12

15:20 15:20 1Kwər 3:10-12; 2Kwər 10:15-16 **15:21** 15:21 Ezay

ta nay dza ghəshi!
 Mbəzliy niy səəkə maa favə ya gaka kwəmaa
 dzəkənəy,
 ta favə kwəmaa dzəkən dza ghəshi, kə məndi.

*Pəl mbə di dzaa dzəmbə məlmə *Rəm, ta wə*
²² Daŋ səfəe səəkee mbə di dza ta
 nighətəŋwəy ki, war kala kwəməvə kwalee
 nza va kwəma va. ²³ Nana kiy, tərə pi ghwəla
 tə nini hidfi ta ghəra sləni yaw. Njana nzana
 tərəŋwee mawti tsəhəra mbə ghwəy ghala
 piyahi dāŋəy, ²⁴ ta tsəhəra dzee mbə ghwəy, sa
 kee dzaa dzəti hidfi ka Espanə, nza ghwəmmə
 hyayvammə lə ghwəy jəw, ta mawvə ghən tsa
 ghwəmmə ghwəmmə. Kee madfi ta dzaa dzəti
 hidfi ka Espanə, nza ghwəy katara ta dza va.

²⁵ Ma nana diy, dzəmbə məlmə Zherəwzalem
 dzee ta vəlanshi shiy kaa mbəzli Hyala. ²⁶ Sa
 nzanay, a mbəzliy nəw Yesəw tə hidfi ka
 Masedəwan lə shi tə hidfi ka Akay gəzəti kwa
 jipə shi, mba'a ghəshi tsəhəti shiy ta kəəti ka
 ndərma mbə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə
 Zherəwzalem. ²⁷ Ghəshi lə di tsa shi təkəti
 na mənə tsəgha. Kwaakwa na kwəma mənəti
 ghəshi va tsəgha kaa *ka Zhəwifə kwərakwə.
 Sa nzanay ka Zhəwifə kəətishi na, ghəshi
 *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə, ta mbə ghəshiy
 kwəməvə təfə miy tsa Hyala. Wəzə na mbəzliy
 kamaa ka Zhəwifə kəətishi lə tsəhanshi shiy
 kama və shi kwərakwə. ²⁸ Ma sa kee tsəhəra,

15:22 15:22-24 1:9-13 **15:25** 15:25 SləniKY 19:21; 20:22; 24:17
15:26 15:26 1Kwər 16:1; 2Kwər 8:1-9; Gal 2:10 **15:27** 15:27
 1Kwər 9:11

mba'ee dzaa ßanavəshi shi tsəhəti məndi va, mba'a nava sləni səməta kwa wəree kiy, ma nzee madi ta dza kwa ghwəy kwa ghwəy, ta səkwətənjwəy kee gha dza ta wə tə hidī ka Espanə ki. ²⁹ E sənay, sa kee tsəhəra mbə ghwəyəy, lə təfə miy tsa Yesəw *Kəristəw dzee tsəhə mbə ghwəy tərənjw. ³⁰ A ngwarməhira, ə cə'wənjwəy ya lə slən tsa Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw sa nzana mba'a Safə tsa dəwdəw tsa ndammə dīva kwa jipə ghwəmmə. Kəətiram lə cə'wə mbə mbəz tsa nzee tsa mbə. Cə'wəm Hyala tə ya. ³¹ Cə'wəm nza ghənzə ndəghwətəra vantaa mbəzliy dī ma nəw Yesəw mbə hidī ka Zhəwde sara ngəra'wə. Cə'wəm dība ta mbə shi dzee va ta ßanshiy təßanshi kaa mbəzli Hyala mbə məlmə Zherəwzalem. ³² Ma tsəgha ta nza kiy, ta tsəhəra dzee mbə ghwəy lə vəshi, Hyala zləbati. Ma nzee dəkayvara mbə ghwəy ki. ³³ Nzəyta Hyalaa ßə zərkəə dzəghwa jipə mbəzli lə ghwəy gwənanjwəy. *Amin.

16

Pəl səkwə mbəzliy nəw Yesəw kwətiŋ kwətiŋ tsa shi gwa'a

¹ Nana kiy, e dī gəzanjwəy kwəmaa dzəkən zhaməmmə Febe. Sa mbə kəətipə lə ghəra sləni Yesəw mbə məlmə Keŋkəre. ² Sa ka na tsəhəta mbə ghwəyəy, ka'wəti tə ghwəy wəzə lə slən tsa Ndə sləkəmmə *Kəristəw. Ka'wəwəm njasa

15:30 15:30 2Kwər 1:11; Ef 6:18-19; Kwəl 4:3; 2Tes 3:1-2 **15:31**
 15:31 SləniKY 21:10-11; 1Tes 2:14-15 **15:32** 15:32 1:7 **15:33**
 15:33 1Tes 5:23 **16:1** 16:1 SləniKY 18:18

təbə na va mbəzliy nəw Yesəw. Ya namaba kwəma dza naa ghəzlita tiy, kəəti tə ghwəy mbə. Sa nzanay, a kəəkəətəhwə nihwəti mbəzli dən kwərakwə. Zhini mba'a kəətəhwəra lə yəndəy ta yən Pəl.

³ Səkwətəra tə ghwəy kar Pərishil ghəshi lə Akilasə, mbəzli nza ghəy mbə ghəra sləni Yesəw Kəristəw li shi kwa zəərə. ⁴ Ghəshi na mbəzliy niy zlay ghən tsa shi ge'i lə nahwəti vici, war jəw ghəshi tərmbə ta bəkwəshi ta mbə ghəshiy yatəra! 'Wəsa nə ya kaa ngəshi tərənəw! Yən kwətira dza naa nza tə mananshi 'wəsa tsa va tala baw, mbə mananshi 'wəsa na mbəzliy nəw Yesəw, kamaa *ka Zhəwifə. ⁵ Səkwətəram mbəzliy nəw Yesəw vaa bəsəva ta cə'wə kəghi tsa shi gwanashi!

Səkwətəram Epaynetə ntsa dəe, ghəci na kwa taɲa ntsaa ghaa zləbavə nəw Yesəw tə hidī ka Azəy. ⁶ Səkwətəram Marəy, saa ghərahwə sləni va tərənəw dalala tə ghwəy. ⁷ Səkwətəram man-hira wəzə, kar Andərənikwəsə, lə Zhəwnyasə, mbəzliy niy nza ghəy li shi kəəli kəəli kwa fərshina kwatəɲa. Ghəshi bakanashiy, tərənəw falshi *ka kwal Yesəw. Pərba ghəshi gha naa nəw Yesəw Kəristəw kaa ngəra.

⁸ Səkwətəram Ampəliyətəsə, ntsa dəe mbə slən tsa Ndə sləkəmmə. ⁹ Səkwətəram 'Wərben, ntsa nza ghwəmmə mbə ghəra sləni Kəristəw li. Zhini mba'a ghwəy səkwətəra Sətakisə ntsa dəe. ¹⁰ Səkwətəram Apeləsə, ntsaa sahwə ngəra'wə ta kwəma Yesəw Kəristəw, saa zhəghə

16:3 16:3 SləniKY 18:2, 18-19, 26 **16:5** 16:5 1Kwər 16:15, 19; Kwəl 4:15; Flm 2

ma hwəm kaa Yesəw. Səkwətəram mbəzli kəghi tsa Arisətəbəl gwanashi. ¹¹ Səkwətəram manda Herəwdiwən, mba'a ghwəy səkwəti mbəzliy nəw Ndə sləkəpə kəghi tsa Narshisə gwanashi difa.

¹² Səkwətəram zhaməhimmə, kar Tərifənə lə Tərifəwsə, shi mbə ghəra sləni Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw. Zhini mba'a ghwəy səkwəti Pershidə, nahwəti zhaməmmə di ghwəmmə va, saa ghərahwə sləni Ndə sləkəpə va tərəjw.

¹³ Səkwətəram Rəfəsə, ntsa təra təra tsa ta ghəranci sləni Ndə sləkəpə. Zhini mba'a ghwəy səkwətəra mbəghəy, saa səkə va mbə nighəhwəra nja zəghwə yakə na kwa hwər nəw.

¹⁴ Səkwətəram kar Ashinkərite, lə Fəlegwan, lə Hermesə, lə Patərəbasə, lə Hermasə, mba'a nihwəti niy tərmbə mbəzli nza ghəshi li shi mbə nəw Yesəw gwanashi. ¹⁵ Səkwətəram kar Filələgwə lə Zhəwli mba'a kar Nere lə zhambəghəy, mba'a kar 'Walimpasə ghəshi lə nihwəti mbəzli Hyala nza ghəshi li shi gwanashi.

¹⁶ Səkwətim ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy kwətiŋ kwətiŋ tsa ghwəy wəzə wəzə. Mbə səkwəjwəy na jakəvahi mbəzliy nəw Kəristəw tikə gwanashi tsa shi kwərakwə fa.

Kwa kərni gəzə kwəma Pəl

¹⁷ A ngwarməhira, ə cə'wəjwəy ya, ya tə ghwəy ghən tsa ghwəy tərəjw va mbəzliy di ma vaa zləfa shi banavəjwəy məndi va. Lə shi tsəgha ni va tihəvəri ghəshi mbəzli, ka səsə

16:13 16:13 Mk 15:21 **16:16** 16:16 1Kwər 16:20; 2Kwər 13:12; 1Tes 5:26; 1Pi 5:14 **16:17** 16:17 Mt 7:15; 2Tes 3:6; Tit 3:9-10; 2Zhj 10

məhərli mbəzli, ka kətiva ghwəy dzəvəgha gəla niva mbəzli ma. Kərakə pə ghwəy li shi! ¹⁸ Gəla niva mbəzliy, sləni Ndə sləkəmmə *Kəristəw na sa ghəra ghəshiw. Hwər tsa shiy pəla ghəshi gwa'a tsəgha. Ka ghəshiy dzay, mba'a ghəshi fənəy ghani kaa ndə ta ngədi. Tsəgha ka ghəshiy ngədfəhwə mbəzli kwəd kwəd məhərli ni.

¹⁹ Ghwəy na na ghwəy kiy, gwa'a gwa'a sənay mbəzli njasa di ghwəy fəti ta kwəma Ndə sləkəpə. Va tsəgha vəshiree dalala tə ghwəy ki. E di ghwəy məninqəy ka mbəzli tsəhwəli tsəhwəli ni, ta məni na wəzə na kwəma. Kala kabə ma na jikir na ghwəy dzəmbə. ²⁰ Kwa kwəma dzaa nzay, ta zlərəvəri bərzi *ndə jaka tsa nzə dza Hyalaa bə zərkə kaa mbəzli, mba'a taa məntənwəy ka miydalahiyy dzəkən. Məntənwəy wəzə hwər tsa ci Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw.

²¹ Mbə səkwənwəy na Timəte, ntsa nza ghəy li kwa zəərə mbə ghəra sləni. Mbə səkwənwəy na manhira kar Ləshiyəsə, lə Zhasanjw, mba'a Səsəpater.

²² Yən yən Tertiyəsə tsasli na kwəma di Pəl naa gəzanwəy mbə zliya na. Avee səkwətənwəy lə slən tsa Ndə sləkəpə tsaa jakətəmmə va kwərakwə ki.

²³ Mbə səkwənwəy na Gayəsə, ntsa nzee kəghi tsa ci. Kəghi tsa ci ka mbəzliy nəw Yesəw basəva ta cə'wə. Mbə səkwənwəy na Erastə,

16:18 16:18 Flp 3:19; Kwəl 2:4 **16:19** 16:19 1:8 **16:20** 16:20 1:7 **16:21** 16:21 Timəte: SləniKY 16:1 **16:23** 16:23 Erastə: 2Tim 4:20

ndə kəsə gəna tsa fəy məndi mbə məlmə, mbə səkwənjwəy zəməmmə Kartəwsə difa.

²⁴ [Nza wəzə hwər tsa Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw nza kən ghwəy gwananjwəy. *Amin!]

Pəl fal slən tsa Hyala

²⁵ Ma Hyalay, a bərçi və tərənjw ta garətənjwəy ghənzə kwa kwal tsa nzə kala barva ma njasa gəzəkə kwəma wəzə na va cikəvəri Hyala kee gəzə kaa mbəzliy dzəkən Yesəw *Kəristəw. Niy nza mbəradzəy, kwəma mbəmbə na niy nza na kala sənata mbəzli ndimndimdim.

²⁶ Ma nana kiy, mba'a cikəvəriy dzəti ngwəla, dza məndi ka gəzəpə kwəmaa niy tsasliti mbəzliy gəzə kwəma Hyalaa dzəkən Yesəw Kəristəw mbəradzə. Mba'a hwəlfəhi mbəzli tə hidi gwanashi favə kwəma va, njasa niy gəzəkə Hyalaa piy va ta kwa ndimndim, nza mbəzli mbəə di fəti və, sa ka ghəshi banavə nefer shi.

²⁷ Va tsəgha na kiy, ə pə ghwəmmə fal Hyala ya pa' hwəmba. Ghənzə na kwa sənata kwəma kwətita. Ghənzə Hyala kwa shəndəkə. Fal ghwəmmə tə mbərəkə sləni mənti Yesəw. *Amin. Ava tifa kərayee, nza ghwəy nza ki.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3